

ارزیابی و تحلیل طرح آمایش صنعتی و معدنی
(۱۳۸۷-۱۳۹۰) وزارت صنایع و معادن

کد موضوعی: ۳۱۰

شماره مسلسل: ۹۴۱۲

دی ماه ۱۳۸۷

دفتر: مطالعات انرژی، صنعت و معدن

به نام خدا

فهرست مطالب

۱.....	چکیده
۲.....	مقدمه
۳.....	طرح آمایش سرزمین (سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی)
۳.....	۱. تعاریف و کلیات
۴.....	۲. اصلی‌ترین جهت‌گیری‌های آمایش سرزمین
۵.....	۳. جهت‌گیری‌های عمده آمایش سرزمین به تفکیک مناطق مختلف کشور
۸.....	۴. آمایش سرزمین در حوزه صنعت و معدن
۱۱.....	سند استراتژی توسعه صنعتی کشور
۱۱.....	۱. چشم‌انداز و اهداف توسعه صنعتی
۱۱.....	۲. سیاست‌های کلان توسعه صنعتی
۱۲.....	۳. سیاست‌های کلان رشته صنایع منتخب
۱۶.....	۴. الزامات اجرایی حوزه زیرساخت صنعت
۱۸.....	سند راهبرد توسعه صنعتی کشور (۱۳۸۵-۱۴۰۴)
۱۸.....	۱. آمایش سرزمین
۱۹.....	۲. وضعیت موجود متغیرهای کلان بخش صنعت
۱۹.....	۳. اهداف کمی بخش صنعت در افق ۱۴۰۴ هجری شمسی
۱۹.....	۴. هدفمند کردن طرح‌های سرمایه‌گذاری
۲۱.....	قانون برنامه چهارم توسعه و مصوبه ضوابط ملی آمایش سرزمین
۲۵.....	طرح آمایش صنعتی و معدنی (۱۳۸۷-۱۳۹۰) وزارت صنایع و معادن
	مقایسه ابعاد طرح آمایش صنعتی و معدنی (۱۳۸۷ - ۱۳۹۰) وزارت صنایع و معادن با طرح آمایش سرزمین (سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی)، سند استراتژی توسعه صنعتی و قانون برنامه چهارم توسعه کشور
۵۰.....	ارزیابی و تحلیل مقایسه‌ای طرح آمایش صنعتی و معدنی (۱۳۸۷-۱۳۹۰)
۵۳.....	جمع‌بندی و نتیجه‌گیری
۵۶.....	منابع و مأخذ

ارزیابی و تحلیل طرح آمایش صنعتی و معدنی (۱۳۸۷-۱۳۹۰) وزارت صنایع و معادن

چکیده

طرح آمایش صنعتی و معدنی (۱۳۸۷-۱۳۹۰) وزارت صنایع و معادن شامل تعداد ۹۶۳ طرح و ۴۸۹ عنوان طرح است. بار مالی این طرح تقریباً ۲۵ میلیارد دلار برآورد می‌شود و مدت زمان اجرای این طرح نیز حدود ۳ سال است. بررسی مقایسه‌ای طرح آمایش صنعتی و معدنی با طرح ملی آمایش سرزمین، قانون برنامه چهارم توسعه و مصوبه هیئت وزیران با عنوان ضوابط ملی آمایش سرزمین (۱۳۸۳) نشان‌دهنده این است که طرح آمایش صنعتی و معدنی از انطباق و سازگاری زیادی با قواعد طرح ملی آمایش سرزمین و دیگر اسناد بالادستی برخوردار نیست و این سازگاری بیشتر در مکان‌یابی صنایع با فناوری پیشرفته (به صورت ناقص) و صنایع انرژی‌بر در سواحل دریای عمان و خلیج فارس قابل مشاهده است.

توزیع گسترده همه گروه‌های صنعتی و معدنی در تمامی استان‌های کشور فاقد توجیه اقتصادی و در تضاد با اصل مزیت نسبی و کمیابی منابع است. به‌عنوان نمونه صنایع شیمیایی یا صنایع با فناوری پیشرفته در اکثر استان‌ها مکان‌یابی شده‌اند. به نظر می‌رسد نمونه بارز انحراف در طرح آمایش صنعتی و معدنی اختصاص حدود ۲۰ درصد از تعداد کل طرح‌های صنعتی و معدنی به دو استان تهران و اصفهان و مکان‌یابی حدود ۲۴ و ۱۷ طرح جدید سرمایه‌گذاری در زمینه صنایع ماشین‌سازی و خودرو در این دو استان (که به‌رغم ادعای وزارت صنایع و معادن، اکثراً غیرمرتبط با تکمیل زنجیره تولید صنایع خودروسازی می‌باشند) برخلاف موازین طرح ملی آمایش سرزمین و قانون برنامه چهارم توسعه جهت کاهش سرمایه‌گذاری‌های صنعتی در این استان‌هاست.

تحلیل مقایسه‌ای به‌عمل آمده نشان می‌دهد که در طرح آمایش صنعتی و معدنی با اقتباس از اهداف کیفی ایجاد توسعه متوازن و توازن منطقه‌ای در سند راهبرد توسعه صنعتی کشور به این نکته کلیدی توجه نشد که توسعه یا توسعه متوازن مقوله‌ای کیفی و بلندمدت است که براساس سند راهبرد توسعه صنعتی می‌باید ظرف مدت ۲۰ سال صورت گیرد.

به نظر می‌رسد مهم‌ترین چالش فراروی طرح آمایش صنعتی و معدنی، موضوع قابلیت انجام این طرح از ابعاد تأمین مالی و تأمین انرژی مصرفی مورد نیاز (برق و گاز) طی مدت ۳ سال است.

مقدمه

طرح آمایش صنعتی و معدنی (۱۳۸۷-۱۳۹۰) طرحی است که اخیراً در دستور کار وزارت صنایع و معادن قرار گرفت و به نوعی همان برنامه اجرایی طرح ملی آمایش سرزمین و سند استراتژی توسعه صنعتی کشور محسوب می‌شود. این طرح هر چند به ۸۰۰ طرح صنعتی و معدنی معروف شد، اما عملاً این طرح (در زمان تهیه این گزارش) مشتمل بر حدود ۹۶۳ طرح است که به ۴۸۹ نوع طرح تقسیم‌بندی شده است. به نظر می‌رسد در مجموع به منظور اجرای طرح آمایش صنعتی و معدنی تقریباً ۲۵ میلیارد دلار اعتبارات سرمایه‌گذاری نیاز است که می‌باید بخشی به‌عنوان آورده سرمایه‌گذار (بخش خصوصی و غیردولتی) و قسمت اعظم آن باید در قالب تسهیلات و وام تأمین شود.

هدف از این مطالعه مقایسه و بررسی میزان انطباق و سازگاری طرح آمایش صنعتی و معدنی با ابعاد جهت‌گیری‌های طرح آمایش سرزمین، سند استراتژی توسعه صنعتی کشور یا سند راهبرد توسعه صنعتی، قانون برنامه چهارم توسعه و مصوبه هیئت وزیران در زمینه ضوابط ملی آمایش سرزمین است. بدین منظور ضمن استفاده از اطلاعات مندرج در سایت طرح آمایش صنعتی و معدنی جلسه‌ای تخصصی با حضور معاون محترم برنامه‌ریزی و توسعه وزارت صنایع و معادن و مسئول پیگیری طرح آمایش صنعتی و معدنی در مرکز برگزار شد و جمع‌بندی اطلاعات به‌دست آمده از این جلسه نیز به‌کار گرفته شد. در این مطالعه در ابتدا ابعاد و جهت‌گیری‌های طرح ملی آمایش سرزمین (سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی)، سند استراتژی توسعه صنعتی کشور - سند راهبرد توسعه صنعتی کشور (۱۳۸۵-۱۴۰۴)، قانون برنامه چهارم توسعه و مصوبه ضوابط ملی آمایش سرزمین تشریح و تبیین گردیده و سپس در ادامه با تبیین ابعاد طرح آمایش صنعتی و معدنی وزارت صنایع و معادن به ارزیابی و تحلیل مقایسه‌ای آن پرداخته و در نهایت جمع‌بندی و نتیجه‌گیری ارائه خواهد شد.

بنابراین در پایان این تحقیق باید به این سؤال اساسی پاسخ داده شود که انطباق و سازگاری طرح آمایش صنعتی و معدنی وزارت صنایع و معادن با اسناد بالادستی مانند طرح ملی آمایش سرزمین، سند استراتژی توسعه صنعتی کشور - سند راهبردی توسعه صنعتی، قانون برنامه چهارم توسعه کشور و ... به چه میزان است؟

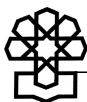
طرح آمایش سرزمین (سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی)

۱. تعاریف و کلیات

با توجه به برخورداری کشور از سند چشم‌انداز بلندمدت توسعه، نقش و جایگاه آمایش سرزمین عمدتاً معطوف به تبیین فضایی این دیدگاه و ترسیم الزامات تحقق آن در توسعه بلندمدت کشور از طریق ایجاد رابطه منطقی بین توزیع جمعیت و تخصیص ترکیب فعالیت‌ها، در پهنه سرزمین با توجه به ویژگی‌های فضایی - محیطی مناطق است.

روند تحولات جمعیتی از سال‌های گذشته تاکنون نشان می‌دهد که ویژگی‌های جمعیتی در آستانه دگرگونی‌های اثرگذار بر روند توسعه کشور قرار دارد. کاهش نرخ رشد جمعیت بر اثر اجرای سیاست کنترل جمعیت و کاهش نرخ باروری، روندی است که از چند سال گذشته آغاز شده است. بر این اساس، جهت‌گیری آمایشی جمعیت باید به‌گونه‌ای به تداوم این روند کمک کند. با این فرض، چشم‌انداز افق سال ۱۴۰۰ که نشانگر تداوم این روند تا رسیدن به حالت پایدار با نرخ رشد حدود ۱ درصد در سال است به‌گونه‌ای جمعیت کشور در سال ۱۴۰۰ را حدود ۹۰ میلیون نفر نشان می‌دهد. همچنین انتظار می‌رود پدیده جوانی جمعیت که در حال حاضر یکی از ویژگی‌های جامعه ایرانی است تا سال‌های دهه ۱۴۱۰ هجری شمسی تداوم داشته باشد. از این رو، راهبردهای آمایش سرزمین باید بر استفاده از این پدیده در تأمین نیروی انسانی مورد نیاز توسعه کشور از یک طرف و تأمین فرصت‌های شغلی متناسب با ویژگی‌های جمعیت از طرف دیگر باشد. همچنین انتظار می‌رود روند فزاینده نسبت باسوادان، به‌ویژه در میان زنان، تا سال ۱۴۰۰ تداوم داشته باشد که باید به‌عنوان محملی برای راهبردهای کاهش باروری از یک سو و گسترش اشتغال مولد از سوی دیگر مورد استفاده قرار گیرد. ویژگی‌های ساختاری جمعیت به‌لحاظ سنی و جنسی (جوانی جمعیت و بالا رفتن نرخ مشارکت زنان در فعالیت‌های اقتصادی) و الزامات رشد اقتصادی ترسیم شده در چشم‌انداز، ضرورت کاهش بار تکفل شغلی و برخورداری از حدود ۳۲ میلیون فرصت شغلی را در افق زمانی مورد نظر ضروری می‌سازد.

از طرفی تحلیل وضع موجود سازمان فضایی کشور و روند گذشته آن تصویر نامطلوب و نگران‌کننده‌ای از توزیع جمعیت و فعالیت‌ها را در سرزمین نشان می‌دهد و پرواضح است که ادامه خودبه‌خودی و هدایت نشده این روند موجب تشدید عوارض نامطلوب این روند شده و افزایش تمرکزها و تراکم‌های غیرقابل کنترل، حاشیه‌ای شدن بیشتر مناطق کمتر توسعه‌یافته، عوارض سوء زیست‌محیطی، مسائل قومی - فرهنگی و عدم بهره‌برداری مطلوب از قابلیت‌ها و امکانات سرزمین را به‌دنبال خواهد داشت. در مقابل، عرصه وسیع جغرافیایی کشور، موقعیت ممتاز منطقه‌ای آن،

برخورداری از مرزهای آبی طولانی، همسایگان متعدد و قابلیت‌های متنوع طبیعی، فرهنگی و تاریخی کشور از جمله عواملی هستند که ضرورت سازمان‌دهی را برای بهره‌گیری مناسب از این ویژگی‌ها و رقابتی کردن مزیت‌های کشور در فرایند آمایش سرزمین مطرح می‌سازند.^۱

از طرف دیگر هریک از بخش‌های اقتصادی با قابلیت‌ها و محدودیت‌هایی برای ایجاد فرصت‌های شغلی جدید مواجهند. بخش کشاورزی با توجه به توان آب و خاک کشور با محدودیت جدی در افزایش فرصت‌های شغلی روبه‌رو است و بنابراین رسالت این بخش عمدتاً در حفظ فرصت‌های شغلی موجود و تحول ساختاری در درون بخش در راستای نوین‌سازی فعالیت‌های آن معطوف می‌شود. بنابراین در دیدگاه آمایش ملی، توزیع هدفمند فعالیت‌های اصلی اقتصادی و به تبع آن توزیع جمعیت، خدمات، تأسیسات و شبکه‌های زیربنایی با اتکا به زمینه‌های موجود در مناطق و استان‌های کشور و با توجه به مزیت‌های نسبی سرزمین با تکیه بر بخش‌های صنعت، معدن و خدمات مولد مورد نظر بوده است. هرچند برخی از این بخش‌ها مثل کشاورزی و معدن وابستگی بیشتری به مکان داشته و کمتر می‌توانند به‌عنوان ابزاری برای بارگذاری هدفمند جمعیت و جابه‌جایی آن در مناطق مختلف سرزمین مورد استفاده قرار گیرند. بنابراین تکیه آمایش سرزمین در توزیع ارادی جمعیت و بارگذاری مناطق و عرصه‌های مختلف سرزمین و اعمال یک تقسیم کار ملی در جهت نیل به اهداف توسعه متعادل سرزمین عمدتاً معطوف به فعالیت‌های صنعتی و خدماتی و توزیع آن در سرزمین متناسب با قابلیت‌ها و توانمندی‌های منطقه‌ای است.

۲. اصلی‌ترین جهت‌گیری‌های آمایش سرزمین^۲

با توجه به این نکته که آمایش سرزمین تنظیم رابطه انسان، فضا و فعالیت‌های انسان در فضا جهت نیل به توسعه پایدار است، اصلی‌ترین جهت‌گیری‌های آمایش سرزمین عبارتند از:

۱-۲. لزوم کاهش تمرکز و تراکم جمعیت و فعالیت در مناطق مرکزی و پرتراکم کشور مانند استان‌های تهران و اصفهان و مهار روند روبه رشد جمعیت و فعالیت‌ها در مناطق از طریق کاهش سهم اشتغال در فعالیت‌های صنعتی و خدماتی آنها و تلاش در جهت دگرگونی درونی ساختار این فعالیت‌ها در این مناطق و زمینه‌سازی برای هدایت سرمایه‌گذاری متمایل به این مناطق به استان‌های همجوار آنها و ایجاد فرصت‌های شغلی جدید صنعتی و خدماتی در استان‌هایی نظیر سمنان، قزوین، قم، زنجان و یزد.

۱. تحلیل ویژگی‌های سرزمین اعم از موقعیت منطقه‌ای، ساختار فرهنگی هویت ملی، امکانات و قابلیت‌های سرزمین و راهبردهای کلان توسعه ملی در مطالعات نظریه پایه توسعه ملی به تفصیل ارائه شده است.

۲. مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، گزارش مروری بر مطالعات آمایش سرزمین، شماره ۸۸۲۸، بهمن ماه ۱۳۸۶.

۲-۲. تقویت نقش و عملکرد فراملی قطب‌های جمعیتی مشهد، تبریز، شیراز، اهواز و کرمانشاه و افزایش نقش صنعتی و خدماتی آنها در ارتباط با افزایش تعاملات فراملی آنها با حوزه‌های همجوار با تأکید بر تحولات ساختار درونی بخش‌های فوق و نوین‌سازی فعالیت‌های آن.

۲-۳. توسعه علوم، گسترش و تجهیز مراکز علمی و تحقیقاتی و فناوری کشور (با تأکید بر توسعه فناوری‌های نوین نظیر IT، تکنولوژی زیستی، تکنولوژی مولکولی و...) برای ارتقای سطح دانش و مهارت‌های تخصصی متناسب با نیازهای ملی و منطقه‌ای با تأکید بر ارتقای سطح کیفی مراکز علمی و تحقیقاتی شهرهای تهران، مشهد، تبریز، اصفهان، شیراز و اهواز با عملکردهای ملی و فراملی به منظور افزایش ظرفیت‌های علمی نیروی انسانی در جهت پیشبرد توسعه مبتنی بر دانایی و کاهش سهم منابع طبیعی در تولیدات ملی.

۲-۴. توسعه و تجهیز محورهای اصلی ارتباطی کشور در کریدورهای شمال - جنوب (در محورهای شرق، شرق میانی، مرکز و غرب) و شرقی - غربی (در محورهای دامنه شمالی البرز، دامنه جنوبی البرز و جنوب شرقی - غرب و جنوب شرقی - جنوب غربی) به عنوان دالان‌های (کریدورهای) بین‌المللی حمل‌ونقل برای استفاده مناسب از موقعیت ممتاز ارتباطی کشور به عنوان محورهای اولویت‌دار در توسعه.

۲-۵. زمینه‌سازی لازم برای استفاده حداکثر از ظرفیت‌ها در محیط‌های روستایی برای حفظ و نگهداشت جمعیت در این محیط‌ها جهت برقراری تعادل در الگوی استقرار جمعیت با متنوع‌سازی فعالیت‌ها در محیط‌های روستایی، ایجاد اشتغال و افزایش نقش فعالیت‌های صنعتی و خدماتی قابل استقرار در محیط‌های روستایی به طوری که نسبت شهرنشین و روستانشین در افق طرح به ترتیب در حد ۷۵ درصد و ۲۵ درصد حاصل شود.

۳. جهت‌گیری‌های عمده آمایش سرزمین به تفکیک مناطق مختلف کشور^۱

۳-۱. در مناطق شرقی و جنوبی کشور

الف) توسعه شبکه‌های زیربنایی این مناطق برای زمینه‌سازی استقرار فعالیت‌های توسعه خدمات اجتماعی متناسب با جمعیت.

ب) تقویت مراکز جمعیتی حاشیه سواحل دریای عمان و خلیج فارس به منظور ایجاد کمربندی از مراکز اشاعه توسعه در این مناطق با توجه به چشم‌انداز بهره‌برداری از منابع انرژی حوزه جنوب، ذخایر معدنی دشت‌های مرکزی و جنوبی سرزمین، شیلات و صنایع دریایی و توان‌های این مناطق

از دیدگاه ترانزیتی، بازرگانی و گردشگری مشتمل بر موارد زیر:

- تأکید بر توسعه فعالیت‌های صنعتی برمبنای نفت و گاز در مناطق استراتژیک و فاقد مزیت‌های مناسب برای توسعه سایر فعالیت‌های اقتصادی با اولویت مناطق کمتر توسعه‌یافته جنوب شرقی کشور، سواحل دریای عمان و غرب کشور با توجه به خطوط انتقال فراورده‌های گازی مانند خط انتقال اتیلن عسلویه به مناطق غربی.

- توجه ویژه به صنایع انرژی‌بر در تلفیق مزیت نسبی استفاده از ذخایر معدنی و منابع انرژی به‌خصوص گاز و استقرار آنها در دالان و محورهای حمل‌ونقل بین‌المللی با اولویت استقرار در مناطق تخصصی انرژی در سواحل خلیج فارس.

- توسعه صنایع پشتیبان حمل‌ونقل شامل صنایع خودروسازی در استان‌های خراسان و آذربایجان شرقی، واگن‌سازی و تجهیزات راه‌آهن در استان مرکزی، تولید و تعمیر خدمات وسایل حمل‌ونقل دریایی در نوار ساحلی جنوب و صنایع حمل‌ونقل هوایی در اصفهان.

ج) تعیین و تجهیز نقاطی در نواحی دورافتاده و حاشیه‌ای در سواحل جنوب (به‌ویژه دریای عمان) جهت تسریع و بسط توسعه در این نواحی با قابلیت تحرک در شبکه‌های ترانزیتی نواحی شرقی و جنوبی کشور.

۲-۳. در مناطق غربی و شمالی کشور

الف) استفاده بهینه از ظرفیت‌های زیربنایی موجود در مناطقی که توسعه یافته‌اند با نیت صرفه‌جویی در میزان سرمایه‌گذاری، تسریع در بازدهی سرمایه‌گذاری‌ها و اولویت به‌کارگیری امکانات بخش خصوصی در این مناطق.

ب) تقویت زیربنای مناطق مستعد و کمتر برخوردار متناسب با قابلیت‌های تولیدی و خدماتی این مناطق مشتمل بر موارد زیر:

- تأکید خاص بر آمایش مناطق مرکزی برای بهبود شرایط زندگی و افزایش سطح توسعه این مناطق به‌منزله یک مشی پایدار تقویت امنیت مرزهای کشور.

- توسعه بهره‌برداری از قابلیت‌های معدنی کشور به‌عنوان یکی از مزیت‌های نسبی سرزمین با تأکید بر حداکثر کردن عملیات فراوری معدنی و کاهش صادرات مواد خام معدنی به‌گونه‌ای که به افزایش تعداد و سهم شاغلین بخش معدن بیانجامد.

- تأکید بر توسعه بخش‌های صنعتی، شیمیایی و پتروشیمی، صنایع معدنی (ذوب فلزات و کانی‌های غیرفلزی)، صنایع مرتبط با حمل‌ونقل و الکترونیک به‌عنوان صنایع اولویت‌دار با توجه به مزیت‌های نسبی کشور.

- افزایش تعداد و سهم شاغلین صنعتی به‌عنوان بخش پیشرو در تولید فرصت‌های شغلی جدید

مورد نیاز.

- افزایش ظرفیت‌های اکتشاف و بهره‌برداری از ذخایر عظیم نفت و گاز و استفاده از این منابع در جهت توسعه فعالیت‌های صنعتی مبتنی بر تقویت صنایع بالادستی و پایین‌دستی نفت و گاز و تکمیل زنجیره‌های تولید با تأکید بر اولویت بهره‌برداری از میادین مشترک و کاهش صدور مواد خام نفتی.

- توسعه صنایع تولید کالاهای مورد نیاز کشورهای منطقه در جوار بازارهای مصرف این کشورها در استان‌های مرزی با اولویت صنایع تولید کالاهای مصرفی بادوام برای همسایگان شمالی و صنایع غذایی برای همسایگان جنوبی.

- توسعه فعالیت‌های بازرگانی، حمل‌ونقل و ترانزیت کالا با تأکید بر گسترش خدمات بازرگانی نوین تا حداقل حفظ سهم نسبی این گروه از فعالیت‌ها در کل شاغلین کشور.

- تحول بنیادی در ساختار خدمات با تأکید بر خدمات پشتیبان تولید و خدمات گردشگری در جهت استفاده از فناوری‌های نوین در این بخش متناسب با نقش و جایگاه بین‌المللی کشور.

- سازمان‌دهی و تقویت خدمات اجتماعی و خدمات برتر (شامل رشته‌های خدمات مهندسی مشاور، حقوقی، حسابرسی، بیمه، مالی، بازاریابی و بورس) برای ارائه خدمات پشتیبانی فرایندهای توسعه ملی و پاسخ به تقاضای کشورهای منطقه با رعایت سلسله‌مراتب و ملاحظات زیر:

۱. قائل شدن نقش ویژه برای تهران و اصفهان به‌عنوان مراکزی با عملکرد بین‌المللی،

۲. تقویت کلان شهرهای مشهد، تبریز، شیراز و اهواز برای پوشش خدماتی حوزه‌های آسیای مرکزی،

قفقاز و حوزه خلیج فارس و تجهیز آنها به خدمات برتر مورد نیاز برای بسط همکاری‌های منطقه‌ای.

انعکاس راهبردها و جهت‌گیری‌های فوق در سرزمین که زمینه‌ساز تحقق اهداف چشم‌انداز بلندمدت توسعه و دستیابی به توزیع مطلوب جمعیت و فعالیت‌ها در سرزمین است که تحولات جمعیتی و فعالیتی مرتبط با بخش صنعت و معدن را در استان‌ها و مناطق کشور به‌دنبال خواهد داشت که به‌شرح زیر است:

- در بخش صنایع و معدن (شامل صنعت، معدن، آب و برق و گاز و ساختمان) با توجه به پیش‌بینی افزایش قابل توجه تعداد شاغلین این بخش در کل کشور، تمامی استان‌ها و مناطق با رشد قابل ملاحظه شاغلین این بخش مواجه خواهند بود. لکن با توجه به نقش تعیین‌کننده‌ای که این بخش در توزیع ارادی و هدفمند جمعیت در پهنه سرزمین داراست، برخی از استان‌هایی که در راستای تعادل بخشی به فضای سرزمین، برخوردار از توان‌های طبیعی و زیربنایی برای توسعه این بخش یا در رابطه با تمرکززدایی از مراکز پرتراکم کشور ایفای نقش خواهند کرد، نقش بارزتری در این زمینه خواهند داشت. استان‌های بوشهر، خوزستان، هرمزگان، سیستان و بلوچستان، سمنان، یزد، کرمان و قزوین از جمله استان‌هایی هستند که تحولات بیشتری را در زمینه صنعتی شاهد

خواهند بود. استان‌های تهران، اصفهان و مرکزی با توجه به اشباع فعالیت‌های این بخش و استان‌های چهارمحال و بختیاری، گیلان و مازندران به دلیل اولویت فعالیت‌های کشاورزی از افزایش کمتری در تعداد شاغلین این بخش برخوردار خواهند بود.

۴. آمایش سرزمین در حوزه صنعت و معدن^۱

۴-۱. راهبردهای توسعه بخش صنعت و معدن

در راستای جهت‌گیری توسعه کشور که بر توسعه درون‌زا و برون‌نگر استوار است، توسعه صنعتی به دلیل قدرت ایجاد تحول در کل اقتصاد نه به‌عنوان یک انتخاب، بلکه یک ضرورت است که با رویکرد تأمین و ارتقای نیازهای داخلی و دستیابی به بازارهای بین‌المللی و با تکیه بر قابلیت‌ها و مزیت‌های نسبی و رقابتی تحقق می‌یابد. به همین منظور اولویت‌های صنعتی زیر به‌مثابه محورهای اصلی توسعه بخش صنعت مورد تأکید قرار می‌گیرد:

• صنایع شیمیایی و پتروشیمی

• صنایع متالورژی

• صنایع پشتیبان و مرتبط با حمل‌ونقل^۲

• صنایع الکترونیک^۳

• صنایع کانی غیرفلزی

تأکید بر محورهای فوق به این معنا نیست که گسترش سایر رشته‌های صنعتی نظیر صنایع غذایی، تبدیلی کشاورزی و نساجی که در اکثر نقاط کشور مستقرند و تأمین‌کننده نیازهای داخلی هستند از نظر دور داشته شده است.

برای تحقق توسعه صنعتی با رویکرد فوق راهبردهای زیر پیشنهاد می‌شود:

- بالا بردن سهم صادرات محصولات صنعتی از کل صادرات کشور از طریق رقابت‌پذیر نمودن تولیدات داخلی،

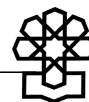
- ایجاد زمینه‌های مناسب جهت جذب سرمایه‌های خارجی و مشارکت با شرکت‌های معتبر

جهانی جهت ورود به عرصه بازارهای بین‌المللی،

۱. سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی، مرکز ملی آمایش سرزمین، ۱۳۸۶.

۲. صنایع پشتیبان و مرتبط به حمل‌ونقل طیف وسیعی از صنایع تولید ادوات حمل‌ونقل و صنایع تعمیر و نگهداری سیستم‌های حمل‌ونقل شامل خودرو و قطعات آن، واگن‌سازی و تجهیزات راه‌آهن، صنایع کشتی‌سازی و تعمیرات و... را دربرمی‌گیرد که با توجه به وسعت و گستردگی جغرافیایی کشور و گسترش انواع سیستم‌های حمل‌ونقل جاده‌ای، ریلی، دریایی و هوایی در کشور تقاضای بسیاری را دامن خواهد زد.

۳. صنایع الکترونیک دربرگیرنده طیف وسیعی از تولید نیمه‌هادی‌ها، قطعات فعال الکترونیکی و محصولات و تجهیزات الکترونیکی است.

- گسترش صنایع انرژی بر با توجه به مزیت‌های انرژی و مواد اولیه معدنی با جهت‌گیری صادرات،

- توسعه و ایجاد صنایع معدنی در جهت تکمیل زنجیره‌های تولید،
- محدود نمودن صادرات مواد خام و اولیه و توسعه محصولات فراوری شده و صنعتی جهت ایجاد ارزش افزوده بالاتر،

- گسترش فناوری‌های پیشرفته در تولید محصولات صنعتی جهت ایجاد ارزش افزوده بالاتر با تأکید بر تولیدات دانش پایه،

- ارتقای مهارت و تخصص نیروی شاغل در بخش صنعت و معدن،
- محدود شدن نقش دولت به ایجاد زمینه شکل‌گیری سرمایه‌های محلی و منطقه‌ای، ارتقای توانایی‌های مناطق و رشد قابلیت‌های کارآفرینی بخش خصوصی در بخش صنعت و معدن.

۲-۴. راهبردهای سازمان‌دهی فضایی بخش صنعت و معدن

الف) توسعه بخش صنعت در استان‌های کشور بر مبنای استعدادها و قابلیت‌های مناطق و در چارچوب تقسیم کار ملی (با توجه به جایگاه و نقش آنها در توسعه کشور).

ب) محدودیت استقرار صنایع با تکنولوژی غیرمدرن و تراکم‌زا در شهرهای بزرگ و قطب‌های اصلی صنعت کشور.

ج) استقرار مراکز ارتقاء دانش فنی و طراحی مهندسی در قطب‌های مهم صنعتی و واحدهای تأمین‌کننده زنجیره تولید آنها در سایر مناطق.

د) تخصصی نمودن مناطق کشور متناسب با قابلیت‌ها و فعالیت‌هایی که نقش محوری در آن مناطق دارند در جهت تعمیق صنعتی شدن و بهره‌برداری بهینه از توانایی‌های موجود.

هـ) توسعه صنایع صادراتی با اولویت استقرار در نزدیکی کریدورها و مبادی ورودی و خروجی کشور.

و) تأکید بر توسعه صنعت در مناطقی که دارای مازاد ظرفیت‌های زیربنایی و یا استعداد استفاده نشده تولیدی می‌باشد.

ز) مشارکت و همکاری سازمان‌های توسعه‌ای بخش صنعت و معدن در زمینه سرمایه‌گذاری‌های بزرگ در مناطق کمتر توسعه‌یافته.

ح) سامان‌دهی استقرار صنایع در قالب شهرک‌های صنعتی به‌ویژه در مناطقی که با محدودیت‌های اراضی و یا محیط زیستی مواجه هستند.

ط) تعیین فعالیت‌های معدنی و صنایع مرتبط با آن به‌عنوان فعالیت محوری در مناطقی که از استعدادهای ممتاز در سطح ملی برخوردارند.

ی) توسعه تحقیقات زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی به‌منظور شناخت کامل پتانسیل‌های معدنی کشور با اولویت مناطق محروم و کمتر توسعه‌یافته (حتی با مقیاس کوچک).

۳-۴. اولویت‌های استانی فعالیت‌های صنعتی

الف) صنایع شیمیایی پتروشیمی: در استان‌های آذربایجان شرقی، آذربایجان غربی، اصفهان، بوشهر، تهران، خراسان، خوزستان، زنجان، فارس، کردستان، کرمانشاه، لرستان، مرکزی، سیستان و بلوچستان، ایلام، سمنان و کهگیلویه و بویراحمد.

ب) صنایع متالوژی: در استان‌های آذربایجان شرقی، اصفهان، بوشهر، خراسان، خوزستان، زنجان، سیستان و بلوچستان، کرمان، لرستان، مرکزی، هرمزگان، همدان و یزد.

ج) صنایع حمل‌ونقل: استان‌های آذربایجان شرقی، اصفهان، بوشهر، تهران، خراسان، خوزستان، سمنان، کرمان، مرکزی، هرمزگان، قم، سیستان و بلوچستان و قزوین.

د) صنایع الکترونیک: در استان‌های آذربایجان شرقی، آذربایجان غربی، تهران، خراسان، سمنان، فارس، قزوین، کردستان، کرمانشاه، یزد، مازندران، اصفهان و گیلان.

ه) صنایع کانی غیرفلزی: استان‌های سیستان و بلوچستان، همدان، ایلام، قم، کهگیلویه و بویراحمد، لرستان، مرکزی، اردبیل، بوشهر، کردستان، یزد، آذربایجان غربی، اصفهان، چهارمحال و بختیاری.

۴-۴. اولویت‌های استانی فعالیت‌های معدنی

الف) فلزات آهنی: استان‌های خراسان (سنگ آهن سنگان)، کرمان (سنگ آهن گل‌گهر، جلال‌آباد)، یزد (سنگ آهن چغارت، سنگ آهن چادرملو).

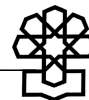
ب) فلزات غیرآهنی: استان‌های خراسان (فروکرم سبزوار)، آذربایجان غربی (طلای زر شوران)، اصفهان (طلای موله)، یزد (سرب و روی مهریز)، زنجان (مس سونگون)، آذربایجان شرقی (نفلین و سینیت آذرشهر).

ج) زغال‌سنگ: استان‌های یزد (طبس)، کرمان (کک‌سازی زرنده)، سمنان (زغال‌سنگ شاهرود).

د) خاک‌های صنعتی و نسوز: استان چهارمحال و بختیاری (خاک صنعتی شهرکرد).

ه) سنگ‌های تزئینی: استان‌های مرکزی (محلات) و لرستان (الیگودرز).

و) سایر مواد معدنی: استان‌های خراسان (بوکسیت جاجرم)، زنجان (بر)، یزد (پتاس خور).

سند استراتژی توسعه صنعتی کشور^۱

۱. چشم‌انداز و اهداف توسعه صنعتی

براساس سند چشم‌انداز جمهوری اسلامی ایران در افق ۱۴۰۴ هجری شمسی، اقتصاد توانا و رفاه عادلانه، پویایی اجتماعی، اصول اخلاقی و ارزش‌های فرهنگی، دانش و فناوری مولد، امنیت و اقتدار ملی و بالاخره تعاملات سازنده و مناسب با جهان، به‌عنوان برجسته‌ترین شاخص‌های اهداف غایی و آینده مطلوب تبیین شده‌اند. بر این اساس چشم‌انداز و اهداف توسعه صنعتی به‌عنوان مرحله‌ای از توسعه اقتصادی و برپایه الگوی رفاه ملی به‌شرح ذیل است:

در افق بیست‌ساله، جمهوری اسلامی ایران دارای صنعت توسعه‌یافته برپایه دانایی و با سه محور اصلی پایداری، رقابت‌پذیری جهانی و فناوری‌های پیشرفته روز خواهد بود که با توسعه فناوری و سرمایه انسانی، ارتقای بهره‌وری و افزایش سرمایه‌گذاری، صادرات و سهم صنعت از تولید در حد کشورهای توسعه‌یافته صنعتی، به رتبه نخست صنعتی و فناوری در منطقه و جایگاه شایسته در جهان دست یافته است.

۲. سیاست‌های کلان توسعه صنعتی

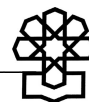
- توسعه صنعتی برپایه بخش خصوصی و حمایت و هدایت آن.
- جهت‌گیری توسعه صنایع براساس مزیت‌های رقابتی و افزایش ظرفیت‌های صادراتی.
- بهره‌گیری از مزیت‌های نسبی در جهت ایجاد مزیت‌های رقابتی در مقایسه با شاخص‌های جهانی.
- تعامل مؤثر و پایدار بین‌رشته‌ای صنایع در جهت ایجاد هم‌افزایی و افزایش توان رقابتی صنعت.
- تکمیل زنجیره ارزش افزوده صنعت با حفظ قواعد رقابت‌پذیری.
- توسعه صنایع متکی بر اطلاعات، ارتباطات و دانش.
- توسعه کارآفرینی.
- توسعه فناوری‌های پیشرفته در بخش صنعت و معدن و صنایع موجود و ایجاد صنایع مبتنی‌بر فناوری‌های پیشرفته همراه با ارتقای سطح علمی و فنی کشور در این زمینه.
- ارتقا و توانمندسازی فناوری و جذب، توسعه و ایجاد فناوری با تکیه بر ایجاد توان طراحی و افزایش قابلیت‌های داخلی.
- توسعه تحقیقات کاربردی/ توسعه‌ای، فناوری و طراحی مهندسی جهت انتقال و توسعه تکنولوژی متناسب با روند تغییرات جهانی و جهت‌دهی صادراتی.

- توسعه صنایع معدنی و بهره‌برداری بهینه از منابع معدنی و ذخایر انرژی.
- ایجاد و تقویت پیوند بین صنایع کوچک و متوسط با صنایع بزرگ و تشکیل خوشه‌های صنعتی.
- رفع موانع و تسهیل فرایند رشد اقتصادی و فنی برای صنایع دارای قابلیت.
- رفع موانع و تسهیل فرایند رشد صنایع دستی و هنری.
- ترغیب و جذب سرمایه‌گذاری خارجی با هدف انتقال و دستیابی به دانش و فناوری، بهبود ظرفیت‌های فنی و مدیریتی، دستیابی به بازارهای صادراتی و ورود به نظام تولید بین‌المللی و منابع مالی مکمل.
- ایجاد ارتباط بین شرکت‌های جهانی و بنگاه‌های داخلی با تأکید بر دسترسی به بازارهای صادراتی و مقیاس‌های اقتصادی، انتقال به فعالیت‌هایی با ارزش افزوده بالا و توسعه تشکیلات صنعتی.
- آماده‌سازی بنگاه‌های داخلی جهت مواجهه با قواعد سازمان تجارت جهانی با تغییر سیاست‌های تجاری حمایتی در فرایند تدریجی و هدفمند آزادسازی تجاری.
- توسعه سرمایه انسانی دانش پایه، متخصص، کارشناس و ماهر و افزایش توان مدیریتی و مهندسی.
- اصلاح نظام سیاست‌گذاری صنعتی با تأکید بر نگرش یکپارچه به صنعت و تجارت، توجه به رابطه متقابل بین سیاست‌های حوزه صنعت با سایر حوزه‌ها، ایجاد کارایی و اثربخشی سازمانی نظام تصمیم‌گیری صنعتی و ارزیابی عملکرد سیاست‌ها.
- توسعه صنعتی برپایه آمایش سرزمین و پتانسیل‌های منطقه‌ای و استانی.
- افزایش بهره‌وری و کارایی، ارتقای کیفیت و تعالی سازمانی.
- در نظر گرفتن ملاحظات زیست‌محیطی.
- جهت‌گیری خصوصی‌سازی در راستای افزایش کارایی و رقابت‌پذیری.

۳. سیاست‌های کلان رشته صنایع منتخب

- صنایع مرتبط با گاز، نفت، پتروشیمی و پایین‌دستی آن، باید به‌منظور تکمیل زنجیره ارزش افزوده گاز و نفت، توسعه یابند. برای حفظ مزیت نسبی گاز به‌عنوان انرژی تمیز و ماده اولیه صنایع و تبدیل به مزیت رقابتی در توسعه صنعتی باید:
- صنایع انرژی‌بر با تکیه بر گاز رشد و توسعه یابند و ساختار مصرف سوخت صنایع بر این اساس تغییر یابد.
- مزیت نسبی منابع معدنی و گاز کشور در جهت توسعه توان رقابت سایر صنایع جهت‌دهی شوند و از ترکیب این دو مزیت نیز استفاده شود.
- صنایع دیگر به‌ویژه صنایع مصرفی باید توسعه خود را بر استفاده از این مزیت‌ها متمرکزتر کنند.

- زمین‌شناسی و تهیه اطلاعات پایه، شناسایی و اکتشاف کامل منابع و ذخایر معدنی تا مرحله مطالعه پیش‌امکان‌سنجی و اطلاع‌رسانی جامع علوم زمین باید به‌عنوان مأموریت محوری، به‌منظور شناسایی ثروت جدید ملی، در این بخش انجام پذیرد.
- اکتشاف، بهره‌برداری، فراوری و تولید محصولات صنایع معدنی با مسئولیت، هدایت و نظارت دولت براساس فناوری‌های پیشرفته روز توسط بخش خصوصی داخلی و خارجی، انجام گرفته و توسعه یابد.
- صیانت و جلوگیری از تخریب و تضييع ذخایر معدنی و محیط زیست، حفاظت از نیروی کار و بهبود وضعیت ایمنی و بهداشت در فعالیتهای معدنی به‌عنوان فرهنگ و استانداردهای معدن‌کاری مورد توجه قرار گرفته و سازوکارهای نظارتی و هدایتی لازم به این منظور مورد استفاده قرار گیرد.
- توسعه معدنی با تکیه بر رقابت‌پذیری جهانی و ملاحظات آمایشی، به‌منظور توسعه پایدار، اشتغال مولد و جلوگیری از مهاجرت، صورت پذیرفته و زیرساخت‌های آب، گاز، برق، حمل‌ونقل، مخابرات و... به این منظور فراهم شوند.
- زنجیره ارزش افزوده معدن و صنایع معدنی با ورود به زنجیره ارزش صنایع مصرفی، تکمیل شود.
- مواد معدنی خام، ذخایر کم‌عیار و باطله‌های مفید معدنی از طریق توسعه صنایع فراوری، وارد فرایند صنعتی شوند.
- صادرات محصولات معدنی به سمت محصولات با ارزش افزوده بالاتر، با رعایت قواعد رقابتی‌سازی صنایع داخلی، جهت‌گیری شود.
- مواد معدنی که دارای جنبه استراتژی، زنجیره ارزش افزوده طولانی‌تر و بیشتر و گستره کاربرد وسیع‌تر بوده و به‌خصوص تأمین‌کننده نیاز صنایع داخلی باشند، دارای ارجحیت هستند.
- بسترهای لازم جهت حضور فراورده‌های معدنی در بازارهای بین‌المللی و شناسایی فرصت‌های سرمایه‌گذاری معدنی در خارج و صدور خدمات فنی و مهندسی، با رعایت نکات بالا، فراهم شود.
- صنایع متکی بر منابع مانند پتروشیمی، فلزات اساسی، صنایع کانی فلزی و غیرفلزی و... باید:**
- مواد اولیه مورد نیاز صنایع قطعه‌سازی و صنایع مصرفی از جمله نساجی، تبدیلی کشاورزی، خودرو، شیمیایی، الکترونیک و مانند آن، را تولید کرده و با ورود به زنجیره ارزش صنایع مصرفی، تکمیل شوند.
- فناوری، فناوری پیشرفته و تحقیق و توسعه را از مرز دانش تا بهره‌برداری صنعتی دنبال کنند.
- جایگاه و قدرت رقابت‌پذیری محصولات خود را در بازارهای جهانی ارتقا دهند.

صنایع ماشین‌سازی و ساخت تجهیزات باید:

- با استفاده از فناوری روز در فرایندهای طراحی و تولید به سمت تولید در مقیاس جهانی و ادغام در صنعت جهانی با رویکرد تولید قطعات یکسان توسعه یابند.
- با ایجاد زمینه خلاقیت و نوآوری و ارتقای توان طراحی و مهندسی در صنایع ماشین‌سازی، توأمان زمینه توسعه صنایع مصرفی و صنایع زیربنایی (نیروگاه‌ها، پالایشگاه‌ها، راه و بندرسازی و...) فراهم آید.
- با ارتقای نظام مدیریتی و ایجاد واحدهای همکار، پیمانکاری عمومی و طرق دیگر، ضمن کاربست فناوری‌های روز، زمینه اجرای قانون حداکثر استفاده از توان فنی، مهندسی، تولیدی و ساخت داخل را فراهم کنند.
- نیازهای صنایع دیگر را بدون وابستگی به مشتری واحد تأمین کنند.

صنایع حمل‌ونقل دریایی، ریلی، جاده‌ای و... باید:

- در جهت تبدیل دو مزیت نسبی منابع انرژی و موقعیت ویژه جغرافیایی کشور به مزایای رقابتی جهت‌دهی شوند.
- با توجه به مرزهای وسیع آبی ایران، توسعه مناطق مجاور دریا، برپایه صنعت دریایی شکل گیرد. صنایع دریایی نیروهای خود را در زمینه‌های مستعدی که کشور ایران می‌تواند در منطقه در آنها مطرح شود، متمرکز کند. این زمینه‌ها شامل حمل‌ونقل، نفت و گاز، ترانزیت کالا، تعمیرات و نگهداری سازه‌ها و شناورهای دریایی و... هستند.
- کاملاً با شاخص‌های جهانی منطبق بوده و مشارکت‌کنندگان خارجی را با هدف تأمین و توسعه توأمان تکنولوژی، مدیریت، طراحی / مهندسی، سهم از بازار جهانی (با نام معتبر (Brand) مشترک خارجی یا ایجاد نام معتبر داخلی و ترویج جهانی آن) و رضایت مشتری جذب کند.
- اساس عملکرد این صنعت کاربست فناوری پیشرفته و به‌روز در فرایند تولید و بهبود مستمر کیفیت محصول مطابق با شاخص‌های جهانی، از طریق فرایندهایی مانند شکار، انتقال و توسعه فناوری باشد.
- زمینه‌های مستعد جهت ورود به زنجیره تولید جهانی را شناسایی نموده و در آن مسیر خود را تجهیز نمایند.
- تحقیق و توسعه به‌صورت برون‌منبع و با هدف شناسایی جذب، انتقال و توسعه تکنولوژی انجام پذیرد.
- تولید خودروهای گازسوز با توجه به مزیت نسبی کشور در گاز، به‌عنوان اولویت این صنایع برای تولید در بازار داخل و منطقه محسوب می‌شود.
- رویکرد تولید خودروی پایدار به‌عنوان روند آینده جهانی باید مدنظر قرار گیرد.

- توسعه صنایع مرتبط مانند ماشین‌سازی، نفت و گاز، پتروشیمی، فلزات اساسی و قطعه‌سازی با حفظ قواعد.

- رقابت‌پذیری، باید در راستای رفع نیاز این صنایع جهت‌گیری نمایند.

صنایع لوازم خانگی باید:

- با ادغام در یکدیگر تا دستیابی به مقیاس اقتصادی تولیدی و تشکیل شرکت‌های بزرگ، با استفاده از پتانسیل‌های موجود و مزیت‌های کشور و جذب مشارکت‌کننده خارجی، همسو با صنعت جهانی توان رقابتی خود را افزایش دهند.

- تولید خود را براساس مزیت نسبی کشور در انرژی قرار دهند و استفاده بهینه از انرژی را در آنها دنبال نمایند.

- توسعه این صنایع در سطح منطقه و جهان، منوط به گسترش نام معتبر (از طراحی و تولید تا خدمات قبل، حین و پس از فروش) می‌باشد.

صنایع شیمیایی باید:

- صنایع شیمیایی که مرتبط با صنایع پتروشیمی و مزیت‌های نسبی کشور هستند باید توسعه‌یافته و ملاحظات زیست‌محیطی آنها مورد توجه قرار گیرد.

- در صنایع شیمیایی مصرفی حساس تولید صنعتی تحت پتنت یا نام معتبر با امکان تحقیق و توسعه فرمولاسیون‌های جدید باید مدنظر قرار گیرد. در این شاخه‌ها مشترکات فرهنگی در بازارهای منطقه در رقابت‌پذیری مؤثر هستند.

صنایع تبدیلی کشاورزی باید:

- با صنعتی کردن کشاورزی کاهش ضایعات و تولید محصولات سالم (کیفیت بالا منطبق با استانداردهای جهانی) را جهت‌گیری کند.

- در قالب خوشه‌های صنعتی توسعه‌یافته و زنجیره ارزش افزوده خود را تکمیل کنند.

- توسعه تکنولوژی نگهداری، تبدیل، بسته‌بندی و توزیع مناسب محصولات تولیدی این صنایع را با ترویج نام‌های معتبر داخلی، مورد توجه قرار دهد.

صنایع نساجی و پوشاک باید:

- با بهره‌گیری از توان تولید الیاف مصنوعی توسط صنایع پتروشیمی که به‌عنوان مزیت نسبی کشور تلقی می‌شوند و بسترسازی دولت برای تأمین پنبه مورد نیاز و با استفاده از تکنولوژی‌های به‌روز، به تکمیل زنجیره ارزش افزوده در قالب خوشه‌های صنعتی بپردازد.

- صنایع پوشاک به‌عنوان حلقه پایانی زنجیره ارزش این مجموعه صنایع، باید به‌صورتی

فزاینده رشد و توسعه یابند.

- صنایع پوشاک باید با توجه به فرهنگ غنی و قابلیت خلاقیت هنری، به صادرات مجدد بپردازند.

صنایع برپایه اطلاعات، ارتباطات و دانش (فناوری برتر) باید:

- با توجه به پتانسیل و توان بالای انسانی و حجم تخصص‌های داخلی موجود در این زمینه، روند کنونی و آینده توسعه جهانی و بازار با رشد فزاینده، ارزش افزوده بالا، نیاز صنایع مختلف به این نوع صنایع به منظور ارتقای کیفیت، بهره‌وری، کارایی، طراحی و توان رقابتی و عدم نیاز به زیرساخت‌های فیزیکی بزرگ، باید به‌عنوان صنایع اولویت‌دار توسعه یابند.

- باید تمامی زیرساخت‌های لازم جهت رشد و توسعه این نوع صنایع به‌صورت ویژه فراهم آمده و رشته‌های صنعتی با به‌کارگیری محصولات این صنایع توان رقابتی خود را افزایش دهند.

۴. الزامات اجرایی حوزه زیرساخت صنعت

الزامات اجرایی توسعه صنعتی مشتمل بر دو بخش الزامات حوزه محیط صنعت و حوزه زیرساخت صنعت است که در این قسمت فقط به تشریح الزامات حوزه زیرساخت صنعت بسنده می‌شود.

- **توسعه صنعتی دانایی‌محور** باید برپایه فناوری پیشرفته روز با ویژگی پایداری و رقابت‌پذیری در شاخص‌های جهانی شکل گیرد. مزایای نسبی حاصل از منابع طبیعی به مزیت رقابتی حاصل از فناوری تبدیل و صنعت به سمت تولید محصولات نهایی با ارزش افزوده بالاتر جهت‌دهی شود. در این صورت ضمن افزایش سهم ارزش افزوده بخش صنعت از کل اقتصاد، ایران به جایگاه اول صنعتی و فناوری در منطقه و جایگاهی شایسته در جهان دست خواهد یافت.

- **رویکرد صنعتی به اقتصاد** باید جایگزین نگاه سنتی گردیده و گسترش یابد.

- **افزایش سرمایه انسانی** لازمه فرایند صنعتی شدن است. برای این منظور نیروهای انسانی کشور که از مزیت استعداد بالا برخوردارند، باید در یک نظام ملی رشد سرمایه انسانی و ارتقای شایستگی، پس از طی فرایندهای آموزشی و پرورشی مناسب و توسعه مهارت، بهره‌وری و کارآفرینی، تبدیل به نیروهای خلاق و دانا و با توانایی تبدیل دانش و اطلاعات به فناوری، جهت ایجاد ارزش افزوده بیشتر مورد نیاز صنعت گردند.

- **توسعه فناوری به‌عنوان منبع اصلی تولید ارزش افزوده در صنعت** نیازمند بسترهای خاص خود از جمله نظام ملی نوآوری، پذیرش مالکیت فکری، حمایت از تولید و تبادل فناوری، حمایت از فناوری‌های جدید و ریسک‌دار است که امکان بروز خلاقیت و ایجاد نوآوری و تأمین نیازهای صنعت به فناوری را فراهم می‌آورد.

- توسعه صادرات خدمات صنعتی نیز با رویکرد مناسب به فناوری و قابلیت‌های فنی - مهندسی موجود در صنایع کشور میسر می‌باشد.

- استانداردهای ملی و استانداردهای داخلی صنایع داخلی گسترش یابند.

- دولت باید در فرایند توسعه صنعتی، از کنترل مبتنی بر مالکیت واحدهای صنعتی به سوی کنترل مبتنی بر استاندارد، شاخص‌ها و مدیریت حرکت نماید. بنابراین صنایع عمومی و زیرساختی (مانند فلزات اساسی) تا انجام مراحل خصوصی‌سازی، به مدتی محدود می‌تواند در مالکیت دولت باقی بماند، اما مدیریت بر آنها باید برون‌منبع گشته و در نهایت فقط با اعمال استاندارد و ممیزی مدیریت و شاخص‌ها کنترل گردند. لکن دولت موظف است در توسعه سایر صنایع، صرفاً توسعه بخش خصوصی را حمایت نموده و همچنین از صنایعی که در راستای استراتژی، اهداف و سیاست‌های توسعه صنعتی مطابق با اسناد استراتژی رشته‌های صنعتی اقدام کنند، حمایت نماید.

- جذب مشارکت خارجی باید با رویکرد انتقال و توسعه تکنولوژی‌های پیشرفته، ارتقای مدیریت و سرمایه انسانی و افزایش سهم از بازار جهانی باشد به طوری که قابلیت طراحی، تولید و عرضه محصولات جدید ایجاد گردیده و توسعه یابد.

- بازارهای منطقه‌ای با توجه به موقعیت خاص جغرافیایی جزء پتانسیل‌های بالای بازار برای ایران محسوب می‌شوند و لذا برای بهره‌برداری از این مزیت باید ایران به دروازه صنعتی شرق و اروپا تبدیل گردد. این بازارها راه ورود به بازارهای جهانی هستند، به خصوص در محصولات صنعتی که تجربه اول حضور در بازارهای غیرداخلی را دارند. در این مسیر، صادرات مجدد با ارزش افزوده بالاتر دارای اهمیت خاص است و صنایع مختلف دارای این قابلیت باید گسترش و توسعه یابند. اگرچه نگرش به بازار باید کاملاً رقابتی باشد ولی به خصوص در صنایع با محصولات واسطه‌ای که زنجیره ارزش افزوده آنها در داخل کشور وجود دارد و صنایعی که امنیت غذایی را تأمین می‌کنند باید ابتدا نیازهای کشور مدنظر قرار گیرند.

- رشد اقتصادی و فنی صنایع و واحدهای صنعتی و معدنی که قابلیت تغییر و ارتقا دارند، به عنوان شرط ضروری توسعه صنعتی متوازن و پایدار نیازمند بستری است که باید فراهم گردند. در همین راستا علاوه بر اصلاح زیرساخت‌های اقتصاد بنگاهی، باید رویکرد توسعه روابط پیمانکاری با صنایع بزرگ و تشکیل خوشه‌های صنعتی و رشد صنایع کوچک و متوسط مبتنی بر دانش و فناوری، در توسعه این صنایع محوریت یابد.

- توجه به حل چالش‌های ناشی از محدودیت منابع نیز در فرایند راهبرد توسعه صنعتی ضروری است. باید به روش‌ها و ابزارهایی مانند آمایش سرزمین و افزایش بهره‌وری در برنامه‌ریزی پیشرفته برای احداث توسعه صنایع نوین و صنایع موجود، توجه شود.

در دولت نهم بازنگری سند استراتژی توسعه صنعتی کشور به دلیل اینکه با تحولات ایجاد شده و اسناد فرادستی، نمی‌تواند پاسخگوی تدوین برنامه‌های عملیاتی به‌عنوان یک سند مرجع باشد و با توجه به دیدگاه‌های جدید دولت مبنی بر ایجاد رشد و توسعه متوازن کشور مبتنی بر اجرای عدالت اجتماعی و فقرزدایی و همچنین تعامل سازنده و هوشمندانه با جامعه جهانی سازگار نیست، در دستور کار وزارت صنایع و معادن قرار گرفت و با توجه به آرمان و اهداف منبعت از قوانین پایه نظیر قانون اساسی - سند چشم‌انداز ۲۰ ساله و سیاست‌های کلی قانون برنامه چهارم و پیش‌بینی‌های برنامه پنجم تا هفتم توسعه، سند راهبرد توسعه صنعتی کشور تا افق ۱۴۰۴ هجری شمسی تهیه و تدوین شد.

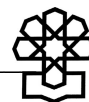
سند راهبرد توسعه صنعتی کشور (۱۳۸۵-۱۴۰۴)^۱

در این بخش سعی می‌شود فقط جهت‌گیری‌های اصلی و اهداف کمی این سند تشریح و تبیین گردد.

۱. آمایش سرزمین

برقراری توازن و تعامل اجتماعی، اقتصادی و سیاسی ایجاب می‌کند هریک از استان‌های کشور فراخور زمینه‌ها و استعدادهای منابع انسانی و مواهب طبیعی خود از یک رشد متعادل برخوردار گردند. از این رو با نگاهی به پهنه جغرافیایی کشور مشاهده می‌گردد برخی از نقاط استعداد بالای کشاورزی (آب و خاک)، برخی استعداد معدنی قوی و برخی به‌لحاظ برخورداری از جنگل، مرتع و دریا دارای سطوح بهره‌مندی متفاوت از منابع خدادادی می‌باشند. علی‌هذا دولت‌های عدالتخواه همواره سعی می‌کنند یک تعادل نسبی از درآمد سرانه را برای مناطق مختلف کشور تنظیم نمایند. استقرار صنعت در مناطق کم‌برخوردار از منابع خدادادی می‌تواند عامل پیش‌برنده رشد اقتصادی در مناطق مذکور باشد اگرچه این رویکرد از دیدگاه رقابت‌پذیری توجیه اقتصادی نداشته ولی در صورت جبران مابه‌التفاوت هزینه‌های سرمایه‌گذاری و تولید از سوی دولت این امر امکان‌پذیر خواهد بود. لکن مناطق کمتر توسعه‌یافته واجد مزیت‌های خاصی از قبیل وجود منابع معدنی غنی، امکان دسترسی آسان و ارزان به بنادر، تکمیل زنجیره ارزش برای واحدهای بزرگ، وجود منابع انسانی مستعد و مراکز آموزش عالی و تحصیلی و تخصصی و منابع تأمین انرژی، مواد اولیه و ... می‌تواند رقابت‌پذیری برای تولیدات صنعتی و معدنی در مناطق مذکور را پدید آورد و با برقراری مشوق‌ها، زمینه استقرار واحدهای تولیدی را فراهم کرده و تعادل نسبی در درآمد سرانه و رفاه

۱. وزارت صنایع و معادن، سند راهبرد توسعه صنعتی کشور (۱۳۸۵-۱۴۰۴)، معاونت برنامه‌ریزی و توسعه، ۱۳۸۶.

اجتماعی را در نقاط مختلف کشور به وجود آورد.

۲. وضعیت موجود متغیرهای کلان بخش صنعت

براساس آمار و اطلاعات دریافتی از بانک مرکزی متغیرهای کلان بخشی در سال ۱۳۸۳ برپایه قیمت ثابت ۱۳۷۶ به شرح زیر می باشد:

۱۸/۷۹ درصد	- سهم ارزش افزوده در تولید ناخالص داخلی:
۲۰/۵۹ درصد	- سهم سرمایه‌گذاری بخش به سرمایه‌گذاری کل:
۷/۴۸ درصد	- سهم سرمایه‌گذاری بخش به تولید ناخالص داخلی:
۰/۲۵ درصد	- سهم صادرات بخش به تولید ناخالص داخلی:
۱۰ درصد	- سهم صادرات بخش به کل صادرات کشور:
۱۹/۵ درصد	- سهم اشتغال بخش به اشتغال کل کشور:

۳. اهداف کمی بخش صنعت در افق ۱۴۰۴ هجری شمسی

۲۵ درصد	- دستیابی به سهم ارزش افزوده به تولید ناخالص داخلی:
۲۴ درصد	- دستیابی به سهم سرمایه‌گذاری به تولید ناخالص داخلی:
۷۷ درصد	- دستیابی به سهم صادرات صنعتی و معدنی به صادرات کل کشور:
۲۰ درصد	- دستیابی به سهم صادرات کالاهای با فناوری پیشرفته در صادرات غیرنفتی:
۲۵ درصد	- دستیابی به سهم اشتغال بخش به اشتغال کل:

۴. هدفمند کردن طرح‌های سرمایه‌گذاری

۴-۱. تعیین اولویت‌های سرمایه‌گذاری و شاخص‌های حمایتی

- تعیین اولویت‌های صنعتی برای سرمایه‌گذاری بر مبنای مزیت‌های نسبی و خلق مزیت رقابتی برپایه تعیین نیازهای داخلی کشور و رویکرد صادرات‌گرا و همچنین افزایش سهم تولیدات با فناوری برتر در تولیدات صنعتی.

- تعیین شاخص‌ها به منظور اعمال حمایت‌های منطقی و برقراری مشوق‌ها متناسب با درجه اهمیت و اولویت هریک از شاخه‌ها و زیرشاخه‌های بخش صنعت و معدن.

- در راستای روند ایجاد تعادل و توازن در سرمایه‌گذاری و توسعه اشتغال در سطح کشور تعیین شاخص‌ها در چارچوب امکانات موجود، مشوق‌ها و تسهیلات به منظور جبران سرمایه‌گذاری متناسب با سطح توسعه‌یافتگی استان‌ها.

۲-۴. بازنگری رویه صدور جواز تأسیس

جواز تأسیس طرح‌های سرمایه‌گذاری جدید در هر زمینه با توجه به نیاز بازار داخلی و پیش‌بینی واقعی از سهم‌گیری از بازارهای جهانی به‌خصوص بازارهای منطقه و همچنین با توجه به مجموعه ظرفیت واحدهای موجود، طرح‌های توسعه و در دست اجرا از یکسو و در نظر گرفتن ظرفیت مقیاس (ملی و منطقه‌ای) بر محور اولویت‌های تعریف شده از سوی دیگر صادر خواهد شد.

۳-۴. ارتقای بهره‌وری سرمایه

الف) اصلاح نوسازی و بازسازی واحدهای موجود

- با توجه به اینکه بیش از ۶۵ درصد ماشین‌آلات منصوبه کشور بیش از ۱۰ سال خدمت دارند هزینه سرمایه‌گذاری برای جایگزینی بسیار سنگین خواهد بود. لذا توصیه می‌گردد نقاط گلوگاهی خطوط تولید که عمر مفید آنان پایان یافته، جایگزین گردیده و بقیه قسمت‌های حساس ترمیم و بازسازی گردد.

- امکان‌پذیری بهره‌گیری از اتوماسیون در بخش‌هایی از خطوط تولید مورد مطالعه و اقدام قرار گیرد.
- در صورت وجود توجیه فنی اقتصادی و امکان‌پذیری، طرح توسعه و دستیابی به تولید در مقیاس جهانی در دستور کار قرار گیرد.

ب) تسریع در تکمیل طرح‌های نیمه‌تمام

- طرح‌های نیمه‌تمام به دو دسته کلی تقسیم می‌شوند:

۱. طرح‌هایی که پس از راه‌اندازی به دلیل وجود بازار داخلی و خارجی امکان تداوم تولید، رشد و بالندگی و امکان رقابت کشوری و جهانی را دارند باید در اولویت تکمیل و راه‌اندازی و بهره‌برداری قرار گیرند.

۲. طرح‌هایی که فاقد توجیه فنی، مالی و اقتصادی بوده و پس از راه‌اندازی به دلیل شکست در بازار و عرصه رقابت متوقف خواهند شد. در صورتی که ماشین‌آلات سفارش داده شده یا در حال نصب باشد مطالعه امکان‌سنجی برای تغییر خط تولید، ایجاد تنوع تولید و اصلاح ظرفیت مورد بررسی قرار گیرد و در صورت عدم سفارش ماشین‌آلات، امکان‌سنجی برای استفاده از سرمایه‌گذاری‌های انجام شده اعم از زمین، ساختمان، تأسیسات برای اجرای طرح متناسب و دارای بازده اقتصادی به عمل آید.

۴-۴. سیاست‌های کلان رشته صنایع منتخب

- در صنایع تولید فلزات اساسی برنامه‌ریزی باید به‌گونه‌ای باشد که تا پایان سال ۱۴۰۴، تولید فولاد کشور سهمی معادل ۳/۵ درصد تولید جهانی (۵۵ میلیون تن) و ۴ درصد صادرات جهانی (۲۰

میلیون تن) را داشته باشد. همچنین تولید آلومینیوم به ۱/۵ میلیون تن و تولید مس به ۸۰۰ هزار تن افزایش یابد.

- در صنایع پتروشیمی برنامه‌ریزی باید به‌گونه‌ای باشد که حداقل ۵۱ میلیون تن اتیلن، متانول و انواع پلی‌اتیلن تا پایان سال ۱۴۰۴ تولید گردد تا سهم ۳۴ درصدی از ارزش محصولات عمده پتروشیمی در خاورمیانه و بالاتر از ۶/۵ درصد از ارزش محصولات عمده پتروشیمی در جهان محقق گردد.

قانون برنامه چهارم توسعه^۱ و مصوبه ضوابط ملی آمایش سرزمین^۲

فصل ششم قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران به‌صراحت به موضوع آمایش سرزمین و توازن منطقه‌ای اختصاص دارد و مشتمل بر ۱۲ ماده از مواد (۷۲) تا (۸۳) است که در اینجا تنها به ذکر دو ماده اصلی و مرتبط با موضوع گزارش اکتفا شد. ماده (۷۲) - دولت مکلف است به‌منظور توزیع متناسب جمعیت و فعالیت‌ها در پهنه سرزمین، با هدف استفاده کارآمد از قابلیت‌ها و مزیت‌های کشور، با استفاده از مطالعات انجام شده، سند ملی آمایش سرزمین مشتمل بر سطوح ذیل را از ابتدای برنامه چهارم به مرحله اجرا درآورد:

الف) سطح کلان

شامل:

۱. چشم‌انداز بلندمدت توسعه فضایی کشور، در چارچوب سیاست‌های کلی نظام تحلیل شرایط منطقه‌ای و بین‌المللی و امکانات، محدودیت‌ها و مزیت‌های سرزمین.
۲. راهبردهای کلی توزیع جمعیت در سرزمین، الگوی اسکان و نظام شهری و روستایی کشور.
۳. راهبردهای خاص مناطق و عرصه‌هایی که به‌لحاظ «امنیتی و دفاعی»، «حفاظت از منابع طبیعی، محیط زیست و میراث فرهنگی» دارای موقعیت ویژه می‌باشند.
۴. پایگاه اطلاعات مکانی و جغرافیایی و اسناد تصویری مرتبط.

ب) سطح بخشی

شامل:

۱. راهبردهای هماهنگ و سازگار بلندمدت توسعه و توزیع فضایی بخش‌های مختلف اقتصادی

۱. سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی، قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۸۴-۱۳۸۸، چاپ ششم، تهران ۱۳۸۴.

۲. سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی، ضوابط ملی آمایش سرزمین، مصوبه هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۳/۸/۶.

- اجتماعی و فرهنگی منطبق با ویژگی‌های سرزمین.

۲. سیاست‌ها و توصیه‌های منطقه‌ای و سرزمینی بخش‌ها.

۳. اقدام‌ها و عملیات اولویت‌دار در توسعه بخش.

ج) سطح استانی

شامل:

۱. نظریه پایه توسعه استان‌ها، حاوی بخش‌های محوری و اولویت‌دار در توسعه استان و

تعیین نقش هر استان در تقسیم کار ملی.

۲. سازمان فضایی توسعه استان (محورها و مراکز عمده در توسعه استان).

۳. اقدام‌ها و عملیات اولویت‌دار در توسعه استان.

تبصره - سند‌های ملی توسعه بخش و سند‌های ملی توسعه استان، موضوع فصل سیزدهم این

قانون، براساس جهت‌گیری‌های سند ملی آمایش سرزمین و متناسب با ویژگی‌های هر یک تنظیم و

پس از تصویب هیئت وزیران مبنای تنظیم عملیات اجرایی برنامه چهارم قرار می‌گیرد. دولت مکلف

است لوايح بودجه‌های سنواتی را براساس اسناد فوق تنظیم و تقدیم مجلس شورای اسلامی نماید.

سند ملی سندی است راهبردی که جهت‌گیری‌های اصلی بخش، استان و یا طرح‌های ویژه را در

چارچوب تحقق چشم‌انداز بیست‌ساله توسعه، تبیین و حسب مورد به تصویب مجلس شورای اسلامی و

یا هیئت وزیران می‌رسد. عملیات اجرایی این اسناد در چارچوب مصوبات بودجه‌های سنواتی و سایر

قوانین موضوعه صورت می‌پذیرد.

ماده (۷۴) - دولت مکلف است به‌منظور هماهنگ‌سازی عملیات عمرانی و سرمایه‌گذاری‌های جدید

متناسب با شرایط در حال گذار ملی و بین‌المللی، با رعایت موازین آینده‌نگری، تحلیل مناسب

موقعیت منطقه‌ای و بین‌المللی کشور، ساختار فرهنگی هویت ایرانی - اسلامی، امکانات و قابلیت‌ها و

فرصت‌های کشور، اقدام‌های ذیل را انجام دهد:

الف) قرار دادن اسناد ملی آمایش سرزمین و کالبدی ملی به‌عنوان مرجع اصلی هماهنگی‌های

بین‌بخشی، بین‌منطقه‌ای و بخشی - منطقه‌ای، در تصمیم‌گیری‌های اجرایی.

ب) به‌هنگام نمودن سند ملی آمایش سرزمین، متناسب با تحولات جهانی، منطقه‌ای، علمی و فنی

و با بهره‌گیری از اطلاعات پایه‌ای و مکانی و تعامل سطوح خرد و کلان منطقه‌ای و بخشی،

به‌گونه‌ای که برنامه پنجم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در

سازگاری با سند ملی آمایش سرزمین تنظیم گردد.

هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۳/۸/۶ بنا به پیشنهاد شماره ۱۰۱/۱۳۴۱۰۸ مورخ

۱۳۸۳/۷/۲۵ سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و به استناد اصل یکصد و سی و هشتم قانون اساسی، ضوابط ملی آمایش سرزمین را در قالب ۱۵ ماده تصویب کرد که با توجه به اهمیت ماده (۱) و مرتبط بودن بندهایی از این ماده با گزارش حاضر تنها به ذکر آنها اکتفا می‌شود.

ماده (۱) - جهت‌گیری‌های ملی آمایش سرزمین که در راستای تبیین فضایی سند چشم‌انداز جمهوری اسلامی ایران و ترسیم الزامات تحقق آن در توسعه بلندمدت کشور و مبتنی بر اصول مصوب آمایش سرزمین، شامل ملاحظات امنیتی و دفاعی، کارایی و بازدهی اقتصادی، وحدت و یکپارچگی سرزمین، گسترش عدالت اجتماعی و تعادل‌های منطقه‌ای، حفاظت محیط زیست و احیای منابع طبیعی، حفظ هویت اسلامی، ایرانی و حراست از میراث فرهنگی، تسهیل و تنظیم روابط درونی و بیرونی اقتصاد کشور، رفع محرومیت‌ها، به‌خصوص در مناطق روستایی کشور تنظیم شده است، به شرح زیر تعیین می‌گردد:

بند «۱» - کاهش تمرکز و تراکم جمعیت و فعالیت در مناطق پرتراکم کشور، به‌ویژه تهران و اصفهان و مهار روند رو به رشد جمعیت و فعالیت‌ها در این مناطق، از طریق دگرگونی ساختار فعالیت‌های صنعتی و خدماتی آنها در راستای افزایش سهم فعالیت‌های دانش پایه و زمینه‌سازی برای هدایت سرمایه‌گذاری‌های متمایل به این مناطق، به دیگر استان‌های کشور.

بند «۲» - تعادل‌بخشی به توزیع جمعیت و فعالیت متناسب با منابع، توان محیطی و ظرفیت تحمل زیست‌بوم‌ها، با تأکید بر ابعاد اجتماعی وظایف توسعه‌ای دولت در مناطق غربی و شمالی و تمرکز بر ایجاد ظرفیت‌های فیزیکی و اجتماعی مورد نیاز توسعه در مناطق شرقی، جنوبی مناطق کم‌جمعیت مرکزی کشور، به شرح ذیل است:

الف) در مناطق شرقی، جنوبی و مناطق کم‌جمعیت مرکزی کشور:

الف-۱) توسعه شبکه‌های زیربنایی این مناطق برای زمینه‌سازی استقرار فعالیت‌ها و توسعه خدمات اجتماعی متناسب با استقرار جمعیت.

الف-۲) تقویت مراکز جمعیتی حاشیه سواحل دریای عمان، خلیج فارس و شرق کشور به‌منظور ایجاد مجموعه‌ای از مراکز گسترش توسعه در این مناطق، با توجه به چشم‌انداز بهره‌برداری از منابع انرژی حوزه جنوب، ذخایر معدنی دشت‌های مرکزی و جنوبی سرزمین، شیلات و صنایع دریایی و توان این مناطق از دیدگاه ترانزیتی بازرگانی و گردشگری.

الف-۳) تعیین و تجهیز نقاطی در نواحی دور افتاده و حاشیه‌ای در سواحل جنوب (به‌ویژه دریای عمان) در راستای تسریع و بسط توسعه در این نواحی، با هدف ایجاد تحرک در شبکه‌های ترانزیتی نواحی شرقی و جنوبی کشور.

الف-۴) توجه ویژه به توسعه پایدار مناطق کویری.

ب) در مناطق غربی و شمالی کشور:

ب-۱) استفاده بهینه از ظرفیت‌های زیربنایی موجود در مناطقی که از این جهت توسعه یافته‌اند، با نیت صرفه‌جویی در میزان و تسریع در بازدهی سرمایه‌گذاری‌ها و اولویت به‌کارگیری امکانات بخش خصوصی در این مناطق.

ب-۲) رفع تنگناهای شبکه‌های زیربنایی مناطق مستعد، متناسب با قابلیت‌های تولیدی و خدماتی این مناطق.

ب-۳) بهره‌برداری از شبکه نسبتاً توسعه‌یافته مراکز زیست و فعالیت در این مناطق با اعمال تقسیم کار تخصصی بین آنها، با تأکید بر توسعه فعالیت‌های کشاورزی، صنعتی، گردشگری و بازرگانی.

بند «۲۱»- استفاده پایدار از قابلیت‌های طبیعی و امکانات آب و خاک برای توسعه فعالیت‌های کشاورزی و صنایع وابسته و تبدیلی مرتبط با آن در نواحی مستعد کشاورزی، به‌ویژه در نواحی شمالی، غربی و جنوب غربی کشور، در راستای دستیابی به امنیت غذایی و توسعه صادرات محصولات کشاورزی.

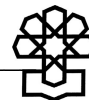
بند «۲۳»- توسعه بهره‌برداری از قابلیت‌های معدنی کشور به‌عنوان یکی از مزیت‌های نسبی سرزمین، با تأکید بر حداکثر نمودن عملیات فراوری معدنی و کاهش صادرات مواد خام معدنی، به‌گونه‌ای که به افزایش سهم این بخش در اقتصاد ملی بیانجامد.

بند «۲۴»- تأکید بر توسعه صنایع شیمیایی و پتروشیمی، صنایع و معادن (ذوب فلزات و کانی‌های غیرفلزی)، صنایع مرتبط با حمل‌ونقل و صنایع ICT به‌عنوان صنایع اولویت‌دار، با توجه به مزیت‌های نسبی کشور در این صنایع.

بند «۲۷»- توجه ویژه به صنایع انرژی‌بر در تلفیق مزیت نسبی برخوردارگی از ذخایر معدنی و مزیت نسبی برخوردارگی از منابع انرژی، به‌خصوص گاز و استقرار آنها در نقاط واقع بر کریدورها و محورهای حمل‌ونقل بین‌المللی، با اولویت استقرار در مناطق تخصصی انرژی در سواحل خلیج فارس با هدف توسعه صادرات.

بند «۲۸»- توسعه صنایع پشتیبان حمل‌ونقل، شامل صنایع خودروسازی، واگن‌سازی، تجهیزات راه‌آهن و صنایع و حمل‌ونقل هوایی در مراکز و نواحی مستعد (با تأکید بر کاهش سهم تهران در صنایع خودروسازی)، صنایع تولید و تعمیر و خدمات وسایط حمل‌ونقل دریایی در نوار ساحلی جنوب.

بند «۲۹»- توسعه صنایع تولید کالاهای مورد نیاز کشورهای منطقه، با اولویت استقرار در جوار بازارهای مصرف این کشورها در استان‌های مرزی.

طرح آمایش صنعتی و معدنی (۱۳۸۷-۱۳۹۰) وزارت صنایع و معادن^۱

مقدمه

نظر به تأکید ویژه مقام معظم رهبری در بیانات خود در آغاز سال ۱۳۸۷ مبنی بر اهمیت بالای دو مشخصه پیشرفت و عدالت در توسعه کشور و با توجه به رویکرد سند چشم‌انداز ۲۰ ساله مبنی بر توسعه همه‌جانبه کشور به‌ویژه توسعه اقتصادی با تأکید بر عدالت اجتماعی و همچنین عزم دولت در راستای تحقق این رسالت در برقراری تعادل و توازن منطقه‌ای در سرمایه‌گذاری‌های جدید، تقویت سهم صنایع با فناوری‌های پیشرفته و دارای ارزش افزوده بالا، بهبود نرخ بهره‌وری و کاهش نرخ بیکاری و تورم در کشور، برنامه توسعه سرمایه‌گذاری‌های صنعتی و معدنی ویژه‌ای برپایه آمایش و با اتکا به مزیت‌های نسبی، طبیعی و منطقه‌ای با فراهم‌سازی حمایت‌ها و بسترها و زیرساخت‌های توسعه‌ای و از طریق تشویق و ترغیب سرمایه‌گذاران بخش خصوصی و تعاونی به سرمایه‌گذاری در دستور کار وزارت صنایع و معادن قرار گرفت.

۱. تعاریف

منظور از آمایش سرزمین رسیدن به مطلوب‌ترین توزیع ممکن جمعیت، توسط بهترین شکل توزیع فعالیت‌های اقتصادی اجتماعی در پهنه سرزمین است که امکان ارائه چارچوب‌های توسعه را داراست و می‌تواند مبنا و پایه اصلی در تهیه برنامه‌های توسعه منطقه‌ای یا استانی باشد.

منظور از آمایش صنعت و معدن، ایجاد تعادل و توازن در توسعه صنعتی و معدنی کشور با بهره‌گیری از امکانات و قابلیت‌های متنوع استان‌ها و توجه به امکانات بالقوه و بالفعل منابع انسانی و طبیعی و زیرساختی استان‌های مختلف کشور است.

گسترده شدن صنعت و معدن در اقصی‌نقاط کشور به‌معنای پیشرفت عادلانه صنعتی و معدنی در اقصی‌نقاط کشور با در نظر گرفتن امکانات و قابلیت‌های مختلف استان‌های کشور، به‌منظور ایجاد توازن صنعتی است.

توجه به این نکته ضروری به نظر می‌رسد که هدف، یکسان‌سازی توسعه و سرمایه‌گذاری صنعتی در مناطق مختلف کشور نیست؛ بلکه با توجه به استعدادها، هدف عادلانه کردن پیشرفت صنعتی کشور در اقصی‌نقاط ایران است.

۲. اهداف و ویژگی‌های طرح

دستیابی به افق‌های اقتصادی سند چشم‌انداز ۲۰ ساله کشور با تکیه بر صنعتی پویا و رقابت‌پذیر امکان‌پذیر است. تحقق این اهداف نیاز به فضای مناسب برای افزایش پیوسته و مداوم

۱. سایت طرح آمایش صنعتی و معدنی وزارت صنایع و معادن (www.aamaayesh.ir)

سرمایه‌گذاری‌های صنعتی بخش خصوصی دارد به‌گونه‌ای که فضای مساعد برای تقویت انگیزه‌های مشارکت گسترده‌تر سرمایه‌گذاران در رشد اقتصادی و توسعه صنعتی فراهم شود تا رشد فزاینده و تنوع تولیدات صنعتی به‌گونه‌ای پیوسته و پایدار نمایان شود.

از اهداف بارز این طرح، کاهش فاصله سرانه سرمایه‌گذاری بین بالاترین استان توسعه‌یافته صنعتی کشور و کمترین استان است که در واقع تحقق هدف پیشرفت عادلانه کشور می‌باشد. حرکت به سمت توازن منطقه‌ای و بهره‌گیری بهینه از منابع موجود مهم‌ترین هدف این طرح است که نخستین و مهم‌ترین برنامه وزارت صنایع و معادن در سال ۱۳۸۷ می‌باشد.

از جمله مشخصه‌های بارز این طرح ارائه بسته‌ای کامل برای تسهیلات صنعتی و معدنی است که تقریباً تمام متقاضیان را با هر نوع درخواستی پوشش می‌دهد. هدفمند بودن ارائه تسهیلات با توجه به نیازهای منطقه‌ای و امکانات استان‌ها از دیگر مشخصه‌های این طرح است.

در مجموع می‌توان گفت حرکتی هدفمند با ویژگی‌هایی خاص تحت عنوان طرح آمایش صنعت و معدن در راستای اهداف کلان توسعه صنعتی کشور و سند چشم‌انداز ۲۰ ساله آغاز شده است که با توجه به پیگیری ویژه و رفع موانع و مشکلات به یقین در پایان مرحله اول طرح نتایج مطلوبی مطابق با اهداف کمی و کیفی طرح به دست خواهد آمد.

۳. اصلی‌ترین جهت‌گیری‌های طرح

۳-۱. توجه به مزیت‌های نسبی و خاص در مناطق مختلف کشور
با علم به اینکه مناطق مختلفی از کشور دارای مزیت‌های خاصی هستند که تاکنون توجهی به آنها نشده و سرمایه‌گذاری‌ها بدون توجه به مزیت‌های منطقه‌ای به سمت دیگری سوق داده شده است بدون در نظر گرفتن ظرفیت صنعت و استان مربوطه، که نتیجه آن ایجاد رقابت‌های صوری و مضر اقتصادی و در نهایت بیرون رفتن تولیدکنندگان ضعیف‌تر و کوچک‌تر از چرخه تولید بوده است که نتیجه این امر در مجموع وارد شدن لطمه به اقتصاد، سرمایه‌گذاران و منابع کشور خواهد بود. از این رو اهمیت دادن به مقوله مزیت‌های نسبی و خاص مناطق مختلف ضروری می‌باشد.

۳-۲. تکمیل زنجیره‌های تولید
توجه خاص به تکمیل زنجیره‌های تولید، به منظور کسب حداکثر ارزش افزوده در زنجیره تولید یک محصول در داخل کشور و کاهش صادرات تولیداتی که هنوز نهایی نشده‌اند، از ویژگی‌های بارز این طرح است.

در حقیقت توجه به این مقوله به معنای بهره‌گیری لازم از برتری‌های صنعتی کشور و به دست آوردن سهم قابل توجهی از ارزش افزوده از دست رفته می‌باشد.

۳-۳. تولید متوازن

در حال حاضر با وجود سرمایه‌گذاری‌های قابل توجه در صنعت می‌توان مشاهده کرد که بسیاری از صنایع از مرحله اشباع گذشته‌اند و دیگر توجیه اقتصادی ندارند که در صورت هدفمند شدن سرمایه‌گذاری در کشور و حرکت به سوی ارزش افزوده بیشتر و تولید اقتصادی و توجه ویژه به ظرفیت‌های مصرف و صادرات کشور و همچنین اولویت‌های سرمایه‌گذاری و استراتژیک تولید، دستاوردهای قابل توجهی برای صنعت و صنعتگران قابل دستیابی است.

۴. اهداف کمی و کیفی طرح آمایش صنعتی و معدنی

۴-۱. اهداف کمی

- حداقل ۳۰۰,۰۰۰ میلیارد ریال سرمایه‌گذاری در طرح‌های جدید و نیمه‌تمام طی افق زمانی ۳۶ ماهه.
- دستیابی به نرخ رشد تشکیل سرمایه ۱۸/۵ درصد.
- دستیابی به نرخ رشد متوازن و متعادل در هریک از استان‌ها.
- کاهش فاصله سرانه سرمایه‌گذاری بین بالاترین استان توسعه‌یافته صنعتی کشور و کمترین استان از عدد ۱۸ به حدود ۸/۷ در پایان دوره.
- ایجاد فرصت اشتغال برای حدود ۳۰۰ هزار نفر براساس برآورد سرانه سرمایه‌گذاری جداول اقتصاد کلان قانون برنامه چهارم در بخش صنعت و معدن.
- دستیابی به نرخ رشد ارزش افزوده بالاتر از نرخ پیش‌بینی شده در برنامه پنجم.
- دستیابی به نرخ رشد ۱۹/۹ درصدی ارزش افزوده در تولیدات با فناوری بالا براساس سند راهبرد توسعه صنعتی کشور.

۴-۲. اهداف کیفی

- دستیابی به جایگاه برتر در منطقه در راستای سند چشم‌انداز ۲۰ ساله کشور از نظر رشد اقتصادی و فناوری مبتنی بر قابلیت‌ها و مزیت‌های نسبی و منطقه‌ای.
- هدفمند نمودن سرمایه‌گذاری‌های صنعتی و معدنی بر محور صدور جوازهای تأسیس برپایه بررسی‌های فنی و اقتصادی.
- کاهش فاصله سرمایه‌گذاری‌های صنعتی و معدنی بین استان‌های توسعه‌یافته و توسعه‌نیافته صنعتی.
- رشد سریع ارزش افزوده از طریق تسریع در راه‌اندازی طرح‌های نیمه‌تمام.
- افزایش ضریب بهره‌برداری و ارزش افزوده با تأمین نقدینگی واحدها.
- تکمیل زنجیره‌های تولید و حلقه‌های مفقوده بخش صنعت و معدن.
- توجه به بهره‌گیری از امکانات طرح‌های نیمه‌تمام راکد و واحدهای تولیدی غیر سودآور.
- توجه به اجرای طرح‌های توسعه‌ای در واحدهای موجود در صورت فراهم بودن زیرساخت‌های لازم.

- توجه به ضرورت تأمین منابع جهت تکمیل طرح‌های صنعتی نیمه‌تمام.
- توجه به اولویت تأمین منابع جهت بازسازی و نوسازی واحدهای موجود.
- توجه به استعدادها و مزیت‌های نسبی و منطقه‌ای اعم از نیروی انسانی متخصص و ماهر، منابع طبیعی کشاورزی، معدنی و زیرساخت‌ها.
- اولویت‌دهی به اشخاص حقوقی (سهامی عام، تعاونی‌های فراگیر، شرکت‌های سرمایه‌گذاری دارای سهام عدالت و سرمایه‌گذاری استانی).
- فراهم‌سازی زمینه جذب سرمایه‌گذاری خارجی به‌ویژه کشورهای مسلمان و ایرانیان مقیم خارج.
- زمینه‌سازی ورود هرچه بیشتر متخصصین دانشگاهی به بخش سرمایه‌گذاری‌های با فناوری‌های پیشرفته.

۵. بخش‌های مختلف طرح آمایش صنعتی و معدنی

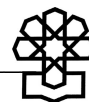
۵-۱. بخش طرح‌های جدید

- بخش «طرح‌های جدید» شامل دو نوع طرح می‌شود: طرح‌های ایجاد و توسعه‌ای.
- طرح‌های ایجاد به طرح‌هایی اطلاق می‌شود که در ابتدا فاقد هرگونه پیشینه بوده و اجرای آن منتج به تولید کالای جدیدی خواهد شد.
- طرح‌های توسعه‌ای به طرح‌هایی اطلاق می‌شود که دارای پیشینه فعالیت اقتصادی و تولیدی بوده و اجرای آنها منتج به افزایش کمی یا کیفی تولید خواهد شد.
- طرح‌های این بخش توسط ستاد راهبردی جمع‌آوری و با توجه به آمادگی‌های اقلیمی، استراتژیک، سیاسی و ... در استان‌های مختلف کشور توزیع شده‌اند.

۵-۲. بخش طرح‌های نیمه‌تمام

- طرح‌های نیمه‌تمام به طرح‌هایی اطلاق می‌گردد که بخش‌هایی از مراحل اجرایی آنها انجام پذیرفته و بنا به دلایلی که از جمله مهم‌ترین آنها عدم تأمین مالی و ناتوانی فنی و اجرایی متقاضی می‌باشد، طبق برنامه زمانبندی به مرحله بهره‌برداری نرسیده و تکمیل و بهره‌برداری از آنها نیاز به احراز توجیه‌پذیری طرح و تأمین مالی خواهد داشت.
- هدف از ایجاد این بخش، تأمین سرمایه مورد نیاز جهت تکمیل و بهره‌برداری از طرح‌های نیمه‌تمام می‌باشد. برای تأمین اهداف فرایند در قالب طرح آمایش صنعت و معدن، تسهیلات زیر در نظر گرفته شده است:

- بهره‌مندی از تسهیلات ریالی و ارزی بانک‌های عامل براساس تفاهم‌نامه بین وزارت صنایع و معادن و بانک‌های یاد شده،
- کمک‌های مشاوره‌ای.

۳-۵. بخش بازسازی و نوسازی

این بخش طرح‌هایی را دربرمی‌گیرد که دارای سابقه فعالیت بوده و به دلایل گوناگونی از جمله عدم برخوردار بودن از دانش فنی روز، قدمت ماشین‌آلات و مستهلک بودن آنها نیاز به بازسازی و نوسازی دارند. در این طرح‌ها قرار نیست به‌عنوان مثال کارخانه جدیدی تولید شود یا ظرفیت کمی یا کیفی تولید محصول کارخانه تغییری کند؛ بلکه هدف اصلی بهره‌گیری از فناوری روز و بالا بردن بهره‌وری تولید است. طرح‌های این بخش شامل حال آن دسته از واحدهای تولیدی می‌شود که تولید دارند اما به دلایلی مانند قدمت، دارای بهره‌وری مناسب نیستند.

۴-۵. بخش سرمایه در گردش

منظور از وام «سرمایه در گردش» تأمین دارایی‌های جاری مورد نیاز متقاضی جهت بهره‌برداری مطلوب از واحد صنعتی فعال از طریق تأمین مالی کوتاه‌مدت، متناسب با یک دوره تولید می‌باشد.

۶. رده‌بندی استان‌های کشور از نظر توسعه‌یافتگی صنعتی و معدنی

رده‌بندی استان‌های کشور با بهره‌گیری از مدل برنامه‌ریزی چندمنظوره به روش وزن‌دهی ساده که اطلاعات آن از مرکز آمار ایران، دفتر آمار و فراوری داده‌های وزارت صنایع و معادن، سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی ایران و براساس سرمایه‌گذاری و اشتغال طرح‌های صنعتی معدنی با پیشرفت فیزیکی بالای ۶۰ درصد و مساحت زمین‌های اختصاص‌یافته برای سرمایه‌گذاری صنعتی و در نهایت ارزش افزوده بخش صنعت و معدن و برپایه جمعیت هریک از استان‌ها مورد محاسبه و پردازش قرار گرفته و رتبه هر استان از نظر رده توسعه‌یافتگی صنعتی سرانه تعیین گردید.

جدول ۱. رتبه‌بندی استان‌های کشور در طرح

آمایش صنعت و معدن (۱۳۸۷ - ۱۳۹۰)

رتبه	استان	رده
۱	یزد	استان‌های توسعه‌یافته صنعتی (۱)
۲	سمنان	
۳	قزوین	
۴	مرکزی	
۵	بوشهر	
۶	اصفهان	
۷	زنجان	
۸	خوزستان	
۹	کرمان	

رتبه	استان	رده
۱۰	قم	استان‌های کمتر توسعه‌یافته صنعتی (۲)
۱۱	تهران	
۱۲	آذربایجان شرقی	
۱۳	خراسان شمالی	
۱۴	گیلان	
۱۵	هرمزگان	
۱۶	خراسان رضوی	
۱۷	چهارمحال و بختیاری	
۱۸	مازندران	
۱۹	ایلام	
۲۰	فارس	استان‌های توسعه‌نیافته صنعتی (۳)
۲۱	اردبیل	
۲۲	لرستان	
۲۳	خراسان جنوبی	
۲۴	همدان	
۲۵	کرمانشاه	
۲۶	آذربایجان غربی	
۲۷	کردستان	
۲۸	گلستان	
۲۹	کهگیلویه و بویراحمد	
۳۰	سیستان و بلوچستان	

مأخذ: سایت وزارت صنایع و معادن، معاونت برنامه‌ریزی، توسعه و فناوری، طرح آمایش صنعتی و معدنی (۱۳۸۷-۱۳۹۰).

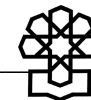
۷. نحوه توزیع تسهیلات استانی طرح

سهم تسهیلات استانی به تفکیک توسعه‌یافتگی استان‌ها برای طرح‌های جدید، بازسازی و نوسازی، تکمیل طرح‌های نیمه‌تمام و سرمایه در گردش به شرح جدول زیر است.

جدول ۲. سهم تسهیلات استانی به تفکیک طرح‌های مختلف

سهم سرمایه در گردش	سهم بازسازی و نوسازی	سهم تکمیل طرح‌های نیمه‌تمام	سهم طرح‌های ایجاد	استان‌ها به تفکیک توسعه‌یافتگی
۲۰	۱۰	۲۵	۴۵	استان‌های توسعه‌نیافته صنعتی
۲۵	۱۰	۳۰	۳۵	استان‌های کمتر توسعه‌یافته صنعتی
۲۵	۱۵	۴۰	۲۰	استان‌های توسعه‌یافته صنعتی

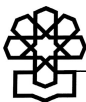
مأخذ: سایت وزارت صنایع و معادن، طرح آمایش صنعتی و معدنی (۱۳۸۷-۱۳۹۰).

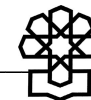
مقایسه ابعاد طرح آمایش صنعتی و معدنی (۱۳۸۷ - ۱۳۹۰) وزارت صنایع و معادن با طرح آمایش سرزمین (سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی)، سند استراتژی توسعه صنعتی و قانون برنامه چهارم توسعه کشور

جدول ۳. مقایسه طرح آمایش صنعتی و معدنی (۱۳۸۷ - ۱۳۹۰) وزارت صنایع و معادن با طرح آمایش سرزمین (سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی)، سند استراتژی توسعه صنعتی و قانون برنامه چهارم توسعه کشور

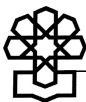
طرح آمایش سرزمین (سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی)	سند استراتژی توسعه صنعتی کشور	سند راهبرد توسعه صنعتی کشور (افق ۱۳۸۵-۱۴۰۴)	قانون برنامه چهارم توسعه و مصوبه ضوابط ملی آمایش سرزمین	طرح آمایش صنعتی و معدنی (۱۳۸۷-۱۳۹۰) وزارت صنایع و معادن
<p>۱. جهت‌گیری‌های اصلی طرح</p> <p>- مهار روند رو به رشد جمعیت و فعالیت‌های صنعتی و معدنی در استان‌هایی مانند تهران و اصفهان از طریق کاهش در فعالیت‌های صنعتی و معدنی کاربر (اشغال‌زا) و همدایت سرمایه‌گذاری‌ها به استان‌های همجوار آنها مانند سمنان، قزوین، قم، زنجان و یزد</p> <p>- تقویت نقش و عملکرد فراملی قطب‌های جمعیتی مشهد، تبریز، شیراز، اهواز و کرمانشاه و</p>	<p>۱. سیاست‌های کلان توسعه صنعتی</p> <p>- صنعت ایران در افق ۱۴۰۴، توسعه‌یافته برپایه دانایی محوری و دارای پایداری، رقابت‌پذیری جهانی و فناوری‌های پیشرفته</p> <p>- رتبه نخست صنعتی و فناوری در منطقه و جایگاه شایسته در جهان</p> <p>- جهت‌گیری توسعه صنایع براساس مزیت‌های نسبی و منطقه‌ای و افزایش ظرفیت‌های</p>	<p>۱. آمایش سرزمین</p> <p>- رشد متعادل استان‌های کشور براساس استعدادهای منابع انسانی و مواد طبیعی</p> <p>- تعادل نسبی درآمد سرانه در مناطق مختلف کشور در راستای اهداف دولت‌های عدالتخواه</p> <p>- استقرار صنعت در مناطق کم‌برخوردار از منابع خدادادی به عنوان عامل پیش‌برنده رشد اقتصادی حتی با وجود فقدان توجیه اقتصادی و رقابت‌پذیری</p> <p>- افزایش رقابت‌پذیری تولیدات</p>	<p>۱. مکلف بودن دولت به اجرای سند ملی آمایش سرزمین به منظور توزیع مناسب جمعیت و فعالیت‌ها با استفاده کارآمد از قابلیت‌ها و مزیت‌های کشور</p> <p>۲. تأکید بر چشم‌انداز بلندمدت توسعه فضایی کشور در چارچوب سیاست‌های کلی نظام تحلیل شرایط منطقه‌ای و بین‌المللی و امکانات، محدودیت‌ها و مزیت‌های سرزمین</p> <p>۳. راهبردهای هماهنگ و سازگار بلندمدت توسعه و توزیع فضایی</p>	<p>۱. اهداف و ویژگی‌های طرح</p> <p>- دوره زمانی سه‌ساله برای اجرای طرح و با تأکید بر دو مشخصه پیشرفت و عدالت در توسعه کشور</p> <p>- دستیابی به افق‌های اقتصادی سند چشم‌انداز ۲۰ ساله کشور با تکیه بر صنعت پویا و رقابت‌پذیر</p> <p>- برقراری تعادل و توازن منطقه‌ای در سرمایه‌گذاری‌های جدید، افزایش سهم صنایع با فناوری پیشرفته و دارای ارزش افزوده بالا و بهبود نرخ بهره‌وری با تأکید بر عدالت اجتماعی</p> <p>- توسعه سرمایه‌گذاری‌های صنعتی</p>

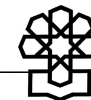
<p>طرح آمایش صنعتی و معدنی (۱۳۸۷-۱۳۹۰) وزارت صنایع و معادن</p>	<p>قانون برنامه چهارم توسعه و مصوبه ضوابط ملی آمایش سرزمین</p>	<p>سند راهبرد توسعه صنعتی کشور (افق ۱۳۸۵-۱۴۰۴)</p>	<p>سند استراتژی توسعه صنعتی کشور</p>	<p>طرح آمایش سرزمین (سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی)</p>
<p>و معدنی برپایه آمایش و با اتکا به مزیت‌های نسبی، طبیعی و منطقه‌ای - گسترش صنعت و معدن در نقاط مختلف کشور به‌منظور پیشرفت عدالانه و ایجاد توازن صنعتی با در نظر گرفتن امکانات و قابلیت‌های استان‌های مختلف - کاهش فاصله سرانه سرمایه‌گذاری بین بالاترین استان توسعه‌یافته صنعتی کشور و کمترین استان و حرکت به سمت توازن منطقه‌ای و بهره‌گیری بهینه از منابع موجود - ارائه بسته‌های کامل برای عرضه تسهیلات صنعتی و معدنی به‌منظور پوشش تمام متقاضیان و هدفمند کردن تسهیلات با توجه به نیاز منطقه و امکانات استان‌ها ۲. جهت‌گیری‌های اصلی طرح - توجه به مزیت‌های نسبی و خاص</p>	<p>بخش‌های مختلف اقتصادی - اجتماعی و فرهنگی منطبق با ویژگی‌های سرزمین ۴. نظریه پایه توسعه استان‌ها، حاوی بخش‌های محوری و اولویت‌دار در توسعه استان ۵. اقدام‌ها و عملیات اولویت‌دار در توسعه استان بر مبنای سند ملی توسعه بخش و سند‌های ملی توسعه استان بر اساس جهت‌گیری‌های سند ملی آمایش سرزمین ۶. قرار دادن اسناد ملی آمایش سرزمین و کالبدی ملی به عنوان مرجع اصلی هماهنگی‌های بین بخشی، بین منطقه‌ای و بخشی - منطقه‌ای در تصمیم‌گیری‌های اجرایی ۷. مهار روند رو به رشد جمعیت</p>	<p>صنعتی و معدنی در مناطق کمتر توسعه‌یافته واجد مزیت‌های خاص مانند منابع معدنی غنی، امکان دسترسی آسان و ارزان به بنادر، تکمیل زنجیره ارزش برای واحدهای بزرگ، وجود منابع انسانی مستعد، منابع انرژی، مواد اولیه و غیره.... ۲. اهداف کمی بخش صنعت در افق ۱۴۰۴ - دستیابی به سهم ارزش افزوده به تولید ناخالص داخلی: ۲۵٪ - دستیابی به سهم سرمایه‌گذاری به تولید ناخالص داخلی: ۲۴٪ - دستیابی به سهم صادرات صنعتی و معدنی به صادرات کل کشور: ۷۷٪ - دستیابی به سهم صادرات</p>	<p>صادراتی - تکمیل زنجیره ارزش افزوده صنعت با حفظ قواعد رقابت‌پذیری و ایجاد تعامل مؤثر و پایدار بین‌رشته‌ای صنایع جهت بهره‌مندی از مزایای هم‌افزایی و افزایش توان رقابتی صنعت - توسعه فناوری‌های پیشرفته در بخش صنعت و معدن و صنایع موجود و ایجاد صنایع مبتنی بر فناوری‌های پیشرفته - ایجاد و تقویت پیوند بین صنایع کوچک و متوسط با صنایع بزرگ و تشکیل خوشه‌های صنعتی - ترغیب و جذب سرمایه‌گذاری خارجی با هدف انتقال و دستیابی به دانش و فناوری،</p>	<p>افزایش نقش صنعتی و خدماتی آنها در ارتباط با افزایش تعاملات فراملی آنها با حوزه‌های همجوار - توسعه فناوری‌های نوین نظیر IT، تکنولوژی زیستی، تکنولوژی مولکولی و ... با تأکید بر ارتقای سطح کیفی مراکز علمی و تحقیقاتی شهرهای تهران، مشهد، تبریز، اصفهان، شیراز و اهواز با عملکردهای ملی و فراملی - ایجاد اشتغال و افزایش نقش فعالیت‌های صنعتی و خدماتی قابل استقرار در محیط‌های روستایی ۲. جهت‌گیری‌های عمده طرح به تفکیک مناطق توسعه صنایع انرژی‌بر (متکی بر منابع نفت و گاز) در مناطق</p>

طرح آمایش سرزمین (سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی)	سند استراتژی توسعه صنعتی کشور	سند راهبرد توسعه صنعتی کشور (افق ۱۳۸۵-۱۴۰۴)	قانون برنامه چهارم توسعه و مصوبه ضوابط ملی آمایش سرزمین	طرح آمایش صنعتی و معدنی وزارت صنایع و معادن (۱۳۸۷-۱۳۹۰)
استراتژیک و فاقد مزیت‌های مناسب برای توسعه سایر فعالیت‌های اقتصادی مانند سواحل دریای عمان و خلیج فارس و توجه ویژه به صنایع انرژی‌بر در تلفیق مزیت نسبی استفاده از ذخایر معدنی و منابع انرژی به خصوص گاز در مناطق تخصیصی انرژی در سواحل خلیج فارس - توسعه مناطق غرب کشور با توجه به خطوط انتقال فرآورده‌های گازی مانند خط انتقال اتیلن عسلویه به مناطق غربی کشور - توسعه صنایع پشتیبان حمل‌ونقل شامل: الف) صنایع خودروسازی در استان‌های خراسان و آذربایجان	بهبود ظرفیت‌های فنی و مدیریتی، دستیابی به بازارهای صادراتی - تقویت و توسعه سرمایه‌گذاری مشترک بین شرکت‌های جهانی و بنگاه‌های داخلی به‌منظور دستیابی به بازارهای صادراتی، مقیاس اقتصادی و فعالیت‌های با ارزش افزوده بالا - آماده‌سازی بنگاه‌های داخلی جهت مواجهه با قواعد سازمان تجارت جهانی - اصلاح نظام سیاست‌گذاری صنعتی با تأکید بر نگرش یکپارچه به صنعت و تجارت - توسعه صنعتی برپایه آمایش سرزمین و پتانسیل‌های منطقه‌ای و استانی	کالاهای با فناوری پیشرفته در صادرات غیرنفتی: ۲۰٪ - دستیابی به سهم اشتغال بخش به اشتغال کل: ۲۵٪ ۳. هدفمند کردن طرح‌های سرمایه‌گذاری - تعیین اولویت‌های سرمایه‌گذاری صنعتی بر مبنای مزیت‌های نسبی و خلق مزیت‌های رقابتی برپایه نیاز داخلی و رویکرد صادرات‌گرا - افزایش سهم تولیدات، با فناوری برتر در تولیدات صنعتی - جبران سرمایه‌گذاری متناسب با سطح توسعه‌یافتگی استان‌ها در راستای روند ایجاد تعادل و توازن در سرمایه‌گذاری و توسعه اشتغال در سطح کشور - بازنگری در رویه صدور جواز	و فعالیت‌های صنعتی در مناطقی مانند تهران و اصفهان از طریق هدایت سرمایه‌گذاری‌ها به مناطق و استان‌های همجوار و تغییر ساختار فعالیت‌های صنعتی و خدماتی آنها در راستای افزایش سهم فعالیت‌های دانش پایه (کاهش اشتغال صنعتی در این مناطق) ۸. تعادل بخشی به توزیع فعالیت‌های متناسب با منابع، توان محیطی و ظرفیت‌های زیست‌محیطی در مناطق شرقی، جنوبی و مناطق کم‌جمعیت مرکزی کشور ۹. توسعه صنایع انرژی‌بر و تلفیق مزیت نسبی برخورداری از ذخایر معدنی و انرژی‌بر به خصوص گاز در سواحل دریای عمان، خلیج	در مناطق مختلف کشور: دلیل این امر بی‌توجهی به مناطق مختلف کشور در سال‌های گذشته که دارای مزیت خاص هستند و عدم جهت‌گیری سرمایه‌گذاری‌ها با توجه به مزیت‌های منطقه‌ای - تکمیل زنجیره‌های تولید: توجه خاص به تکمیل زنجیره‌های تولید به‌منظور کسب حداکثر ارزش افزوده در زنجیره تولید یک محصول در داخل کشور و کاهش صادرات تولیدات نهایی نشده - تولید متوازن: هدفمند شدن سرمایه‌گذاری در کشور و حرکت به سوی ارزش افزوده بیشتر و تولید اقتصادی، توجه ویژه به ظرفیت‌های مصرف و صادرات کشور و رعایت اولویت‌های سرمایه‌گذاری و استراتژیک

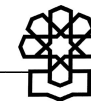
<p>طرح آمایش صنعتی و معدنی (۱۳۸۷-۱۳۹۰) وزارت صنایع و معادن</p>	<p>قانون برنامه چهارم توسعه و مصوبه ضوابط ملی آمایش سرزمین</p>	<p>سند راهبرد توسعه صنعتی کشور (افق ۱۳۸۵-۱۴۰۴)</p>	<p>سند استراتژی توسعه صنعتی کشور</p>	<p>طرح آمایش سرزمین (سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی)</p>
<p>۳. <u>اهداف کمی طرح</u> - حداقل ۳۰۰,۰۰۰ میلیارد ریال سرمایه‌گذاری در طرح‌های جدید و نیمه‌تمام طی افق زمانی ۳۶ ماهه - دستیابی به نرخ رشد تشکیل سرمایه ۱۸/۵ درصد - دستیابی به نرخ رشد متوازن و متعادل در هریک از استان‌ها - کاهش فاصله سرانه سرمایه‌گذاری بین بالاترین استان توسعه‌یافته صنعتی کشور و کم‌ترین استان از عدد ۱۸ به حدود ۸/۷ در پایان دوره - ایجاد فرصت اشتغال برای حدود ۳۰۰ هزار نفر براساس برآورد سرانه سرمایه‌گذاری جداول اقتصاد کلان قانون برنامه چهارم در بخش صنعت و معدن - دستیابی به نرخ رشد ارزش افزوده</p>	<p>فارس و شرق کشور به‌منظور برخورداری از مزیت نسبی انرژی حوزه جنوب با هدف توسعه صادرات ۱۰. توسعه صنایع وابسته و تبدیل کشاورزی در نواحی شمالی، غربی و جنوب غربی در راستای صادرات محصولات کشاورزی ۱۱. توسعه بهره‌برداری از قابلیت‌های معدنی کشور به‌عنوان یکی از مزیت‌های نسبی سرزمین با تأکید بر حداکثر نمودن عملیات فراوری معدنی و کاهش صادرات مواد خام معدنی ۱۲. تأکید بر توسعه صنایع شیمیایی و پتروشیمی، صنایع و معادن (ذوب فلزات و کانی‌های غیرفلزی)، صنایع مرتبط با</p>	<p>تأسیس برای طرح‌های جدید با توجه به نیاز داخلی و پیش‌بینی واقعی از سهم‌گیری در بازارهای جهانی، مجموع ظرفیت‌های موجود، طرح‌های توسعه و در دست اجرا ۴. <u>ارتقای بهره‌وری سرمایه</u> - اصلاح، نوسازی و بازسازی واحدهای موجود - به‌کارگیری طرح‌های توسعه و دستیابی به تولید در مقیاس جهانی در صورت وجود توجیه فنی - اقتصادی - تسریع در تکمیل طرح‌های نیمه‌تمام طرح‌های نیمه‌تمام به دو دسته کلی تقسیم می‌شوند: الف) طرح‌هایی که پس از</p>	<p>۲. <u>جهت‌گیری‌های اصلی رشته صنایع منتخب</u> ۱-۲. جهت‌گیری‌های اصلی صنایع انرژی‌بر: - توسعه صنایع مرتبط با گاز، نفت، پتروشیمی و پایین‌دستی آن به‌منظور تکمیل زنجیره ارزش افزوده - رشد و توسعه صنایع انرژی‌بر با تکیه بر مصرف گاز - توسعه توان رقابت سایر صنایع با استفاده از مزیت نسبی منابع معدنی و گاز - اکتشاف، بهره‌برداری، فراوری و تولید محصولات صنایع معدنی با مسئولیت، هدایت و نظارت دولت براساس فناوری‌های پیشرفته روز</p>	<p>شرقی ب) واگن‌سازی و تجهیزات راه‌آهن در استان مرکزی ج) تولید و تعمیر خدمات وسایل حمل‌ونقل دریایی در نواحی ساحل جنوب د) صنایع حمل‌ونقل هوایی در اصفهان - توسعه بهره‌برداری از قابلیت‌های معدنی کشور و حداکثر کردن عملیات فراوری معدنی و کاهش صادرات مواد خام معدنی - تأکید بر توسعه بخش‌های صنعتی، شیمیایی و پتروشیمی، صنایع معدنی (ذوب فلزات و کانی‌های غیرفلزی)، صنایع مرتبط حمل‌ونقل و الکترونیک به‌عنوان صنایع اولویت‌دار</p>

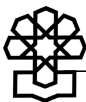
طرح آمایش صنعتی و معدنی (۱۳۸۷-۱۳۹۰) وزارت صنایع و معادن	قانون برنامه چهارم توسعه و مصوبه ضوابط ملی آمایش سرزمین	سند راهبرد توسعه صنعتی کشور (افق ۱۳۸۵-۱۴۰۴)	سند استراتژی توسعه صنعتی کشور	طرح آمایش سرزمین (سازمان مدیریت و برنامه ریزی)
<p>بالاتر از نرخ پیش‌بینی شده در برنامه پنجم - دستیابی به نرخ رشد ۱۹/۹ درصدی ارزش افزوده در تولیدات با فناوری بالا براساس سند راهبرد توسعه صنعتی کشور</p> <p>۴. اهداف کیفی طرح</p> <p>- دستیابی به جایگاه برتر در منطقه در راستای سند چشم‌انداز ۲۰ ساله کشور از نظر رشد اقتصادی و فناوری مبتنی بر قابلیت‌ها و مزیت‌های نسبی و منطقه‌ای</p> <p>- هدفمند نمودن سرمایه‌گذاری‌های صنعتی و معدنی بر محور صدور جوازهای تأسیس برپایه بررسی‌های فنی و اقتصادی</p> <p>- کاهش فاصله سرمایه‌گذاری‌های صنعتی و معدنی بین استان‌های</p>	<p>حمل‌ونقل و صنایع ICT به‌عنوان صنایع اولویت‌دار با توجه به مزیت‌ها نسبی کشور در این صنایع</p> <p>۱۳. توسعه صنایع پشتیبان حمل‌ونقل شامل صنایع خودروسازی، واگن‌سازی، تجهیزات راه‌آهن و صنایع حمل‌ونقل هوایی در مراکز و نواحی مستعد (با تأکید بر کاهش سهم تهران در صنایع خودروسازی)</p> <p>۱۴. توسعه صنایع تولید کالاهای مورد نیاز کشورهای منطقه با اولویت استقرار در جوار بازارهای مصرف این کشورها در استان‌های مرزی</p>	<p>راه‌اندازی به‌دلیل وجود مازاد داخلی و خارجی امکان تداوم رشد و تولید و امکان رقابت کشوری و جهانی را دارند باید در اولویت تکمیل و راه‌اندازی و بهره‌برداری قرار گیرند</p> <p>(ب) طرح‌هایی که فاقد توجیه فنی، مالی و اقتصادی می‌باشند، در صورتی‌که ماشین‌آلات سفارش داده شده و یا در حال نصب باشند، مطالعه برای تغییر خط تولید، تنوع تولید و اصلاح ظرفیت مورد بررسی قرار گیرد و در صورت عدم سفارش ماشین‌آلات امکان‌سنجی برای استفاده از سرمایه‌گذاری‌های به‌عمل آمده مانند زمین، ساختمان و تأسیسات برای اجرای طرح‌های متناسب و دارای بازده اقتصادی</p>	<p>توسط بخش خصوصی - توسعه معدنی با تکیه بر رقابت‌پذیری جهانی و ملاحظات آمایشی</p> <p>- تکمیل زنجیره ارزش افزوده معدن و صنایع معدنی با ورود به زنجیره ارزش صنایع مصرفی</p> <p>- جهت‌گیری صادرات محصولات با ارزش افزوده بالاتر با رعایت قواعد رقابتی‌سازی صنایع داخلی</p> <p>۲-۲. جهت‌گیری‌های اصلی صنایع متکی بر منابع پتروشیمی، فلزات اساسی، صنایع کانی فلزی و غیرفلزی</p> <p>- تأمین مواد اولیه مورد نیاز صنایع قطعه‌سازی و صنایع</p>	<p>- توسعه صنایع در استان‌های مرزی با اولویت صنایع تولید کالاهای مصرفی بادوام برای همسایگان شمالی و صنایع غذایی برای همسایگان جنوبی</p> <p>۳. راهبردهای توسعه بخش صنعت و معدن</p> <p>- اولویت‌های صنعتی زیر به‌مثابه محورهای اصلی توسعه در بخش صنعت:</p> <p>(الف) صنایع شیمیایی و پتروشیمی</p> <p>(ب) صنایع متالوژی</p> <p>(ج) صنایع پشتیبان و مرتبط با حمل‌ونقل</p> <p>(د) صنایع الکترونیک</p> <p>(ه) صنایع کانی غیرفلزی</p> <p>- بالا بردن سهم صادرات</p>

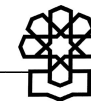
<p>طرح آمایش صنعتی و معدنی (۱۳۸۷-۱۳۹۰) وزارت صنایع و معادن</p>	<p>قانون برنامه چهارم توسعه و مصوبه ضوابط ملی آمایش سرزمین</p>	<p>سند راهبرد توسعه صنعتی کشور (افق ۱۳۸۵-۱۴۰۴)</p>	<p>سند استراتژی توسعه صنعتی کشور</p>	<p>طرح آمایش سرزمین (سازمان مدیریت و برنامه ریزی)</p>
<p>توسعه یافته و توسعه نیافته صنعتی - رشد سریع ارزش افزوده از طریق تسریع در راه اندازی طرح های نیمه تمام - افزایش ضریب بهره برداری و ارزش افزوده با تأمین نقدینگی واحدها - تکمیل زنجیره های تولید و حلقه های مفقوده بخش صنعت و معدن - توجه به بهره گیری از امکانات طرح های نیمه تمام راکد و واحدهای تولیدی غیر سودآور - توجه به اجرای طرح های توسعه ای در واحدهای موجود در صورت فراهم بودن زیرساخت های لازم - توجه به ضرورت تأمین منابع جهت تکمیل طرح های صنعتی نیمه تمام</p>		<p>صورت گیرد ۵. شاخص های کلی رشته صنایع منتخب تا پایان سال ۱۴۰۴ ۱-۵. صنایع تولید فلزات اساسی - تولید فولاد: ۵۵ میلیون تن (سهم معادل ۳/۵ درصد تولید جهانی) - صادرات فولاد: ۲۰ میلیون تن (سهم معادل ۴ درصد صادرات جهانی) - تولید آلومینیوم: ۱/۵ میلیون تن - تولید مس: ۸۰۰ هزار تن ۲-۵. صنایع پتروشیمی</p>	<p>مصرفی از جمله نساجی، تبدیلی کشاورزی، خودرو، شیمیایی، الکترونیک و مانند آن - به کارگیری فناوری، فناوری پیشرفته و تحقیق و توسعه در بهره برداری صنعتی - ارتقای جایگاه و قدرت رقابت پذیری محصولات در بازارهای جهانی ۲-۳. جهت گیری های اصلی صنایع ماشین سازی و ساخت تجهیزات - تولید و طراحی در مقیاس جهانی و ادغام در صنعت جهانی - ارتقای توان طراحی و مهندسی در صنایع ماشین سازی و گسترش</p>	<p>محصولات صنعتی از کل صادرات کشور از طریق رقابت پذیر نمودن تولیدات داخلی - ایجاد زمینه های مناسب جهت جذب سرمایه های خارجی و مشارکت با شرکت های معتبر جهانی جهت ورود به عرصه بازارهای بین المللی - گسترش صنایع انرژی بر با توجه به مزیت های انرژی و مواد اولیه معدنی با جهت گیری صادرات - توسعه و ایجاد صنایع معدنی در جهت تکمیل زنجیره های تولید - گسترش فناوری های پیشرفته در تولید محصولات صنعتی جهت ایجاد ارزش افزوده بالاتر با تأکید بر تولیدات دانش پایه</p>

طرح آمایش صنعتی و معدنی (۱۳۸۷-۱۳۹۰) وزارت صنایع و معادن	قانون برنامه چهارم توسعه و مصوبه ضوابط ملی آمایش سرزمین	سند راهبرد توسعه صنعتی کشور (افق ۱۳۸۵-۱۴۰۴)	سند استراتژی توسعه صنعتی کشور	طرح آمایش سرزمین (سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی)
<p>- توجه به اولویت تأمین منابع جهت بازسازی و نوسازی واحدهای موجود</p> <p>- توجه به استعدادها و مزیت‌های نسبی و منطقه‌ای اعم از نیروی انسانی متخصص و ماهر، منابع طبیعی کشاورزی، معدنی و زیرساخت‌ها</p> <p>- اولویت‌دهی به اشخاص حقوقی (سهامی عام، تعاونی‌های فراگیر، شرکت‌های سرمایه‌گذاری دارای سهام عدالت و سرمایه‌گذاری استانی)</p> <p>- فراهم‌سازی زمینه جذب سرمایه‌گذاری خارجی به‌ویژه کشورهای مسلمان و ایرانیان مقیم خارج</p> <p>- زمینه‌سازی ورود هرچه بیشتر متخصصین دانشگاهی به بخش</p>		<p>- تولید حداقل ۵۱ میلیون تن اتیلن، متانول و انواع پلی‌اتیلن (سهم معادل ۳۴ درصد ارزش تولید خاورمیانه و بیش از ۶/۵ درصد ارزش محصولات عمده پتروشیمی در جهان)</p>	<p>پیمانکاری عمومی جهت اجرای قانون حداکثر استفاده از توان فنی، مهندسی، تولیدی و ساخت داخل</p> <p>۴-۲. جهت‌گیری‌های اصلی صنایع حمل‌ونقل دریایی، ریلی و جاده‌ای</p> <p>- به‌کارگیری فناوری پیشرفته در فرایند تولید و بهبود مستمر کیفیت محصول و حفظ قواعد زنجیره ارزش و رقابت‌پذیری</p> <p>- تولید خودروهای گازسوز با توجه به مزیت نسبی کشور در گاز</p> <p>۵-۲. جهت‌گیری‌های اصلی صنایع لوازم خانگی</p> <p>- ادغام در یکدیگر به‌منظور دستیابی به مقیاس اقتصادی</p>	<p>۴. اولویت‌های استانی <u>فعالیت‌های صنعتی</u></p> <p>- صنایع شیمیایی و پتروشیمی: در استان‌های آذربایجان شرقی، آذربایجان غربی، اصفهان، بوشهر، تهران، خراسان، خوزستان، زنجان، فارس، کردستان، کرمانشاه، لرستان، مرکزی، سیستان و بلوچستان، ایلام، سمنان و کهگیلویه و بویراحمد</p> <p>- صنایع متالوژی: در استان‌های آذربایجان شرقی، اصفهان، بوشهر، خراسان، خوزستان، زنجان، سیستان و بلوچستان، کرمان، لرستان، مرکزی، هرمزگان، همدان و یزد</p> <p>- صنایع حمل‌ونقل: در استان‌های آذربایجان شرقی، اصفهان،</p>

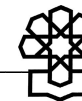
<p>طرح آمایش صنعتی و معدنی (۱۳۸۷-۱۳۹۰) وزارت صنایع و معادن</p>	<p>قانون برنامه چهارم توسعه و مصوبه ضوابط ملی آمایش سرزمین</p>	<p>سند راهبرد توسعه صنعتی کشور (افق ۱۳۸۵-۱۴۰۴)</p>	<p>سند استراتژی توسعه صنعتی کشور</p>	<p>طرح آمایش سرزمین (سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی)</p>
<p>سرمايه‌گذاري‌هاي با فناوري‌هاي پيشرفته</p> <p>۵. بخش‌های مختلف طرح</p> <p>- بخش طرح‌های جدید: شامل دو نوع طرح ایجادي و توسعه‌ای است. طرح ایجادى فاقد سابقه قبلى و برای تولید کالاهای جدید شکل می‌گیرد. طرح‌های توسعه‌ای دارای سابقه تولید بوده که اجرای آن باعث افزایش کمی و کیفی تولید خواهد شد</p> <p>- بخش طرح نیمه‌تمام: طرح نیمه‌تمام که به دلایلی مانند عدم تأمین مالی، ناتوانی فنی و اجرایی متقاضی به بهره‌برداری نرسید و تکمیل آن نیاز به احراز توجیه‌پذیری طرح و تأمین مالی خواهد داشت</p> <p>- بخش بازسازی و نوسازی: طرح‌هایی که دارای سابقه فعالیت</p>			<p>تولید و توان رقابتی - تولید براساس مزیت نسبی و استفاده بهینه از انرژی و توسعه برندهای معتبر</p> <p>۲-۶. جهت‌گیری‌های اصلی صنایع شیمیایی</p> <p>- توسعه صنایع شیمیایی مرتبط با پتروشیمی، مزیت‌های نسبی و ملاحظات زیست‌محیطی کشور</p> <p>۲-۷. جهت‌گیری‌های اصلی صنایع تبدیلی کشاورزی</p> <p>- تکمیل زنجیره ارزش افزوده و توسعه خوشه‌های صنعتی</p> <p>- توسعه تکنولوژی، نگهداری، تبدیل، بسته‌بندی و توزیع مناسب محصولات تولیدی تحت برند معتبر داخلی</p>	<p>بوشهر، تهران، خراسان، خوزستان، سمنان، کرمان، مرکزی، هرمزگان، قم، سیستان و بلوچستان و قزوین</p> <p>- صنایع الکترونیک: در استان‌های آذربایجان شرقی، آذربایجان غربی، تهران، خراسان، سمنان، فارس، قزوین، کردستان، کرمانشاه، یزد، مازندران، اصفهان و گیلان</p> <p>— صنایع کانی غیرفلزی: استان‌های سیستان و بلوچستان، همدان، ایلام، قم، کهگیلویه و بویراحمد، لرستان، مرکزی، اردبیل، بوشهر، کردستان، یزد، آذربایجان غربی، اصفهان و چهارمحال و بختیاری</p>

طرح آمایش صنعتی و معدنی (۱۳۸۷-۱۳۹۰) وزارت صنایع و معادن	قانون برنامه چهارم توسعه و مصوبه ضوابط ملی آمایش سرزمین	سند راهبرد توسعه صنعتی کشور (افق ۱۳۸۵-۱۴۰۴)	سند استراتژی توسعه صنعتی کشور	طرح آمایش سرزمین (سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی)
<p>بوده و در حال تولید می‌باشند اما به دلیل قدمت و مستهلک شدن تجهیزات دارای بهره‌وری مناسب نیستند. در این بخش هدف اصلی بهره‌گیری از فناوری روز و بالا بردن بهره‌وری تولید است</p> <p>- بخش سرمایه در گردش: هدف این بخش تأمین دارایی‌های جاری مورد نیاز جهت بهره‌برداری مطلوب از واحدهای صنعتی فعال از طریق تأمین مالی کوتاه‌مدت است</p>			<p>۲-۸. جهت‌گیری‌های اصلی صنایع نساجی و پوشاک</p> <p>- استفاده از توان تولید الیاف مصنوعی توسط صنایع پتروشیمی به‌عنوان مزیت نسبی کشور</p> <p>- رشد و توسعه صنایع پوشاک به‌عنوان حلقه پایانی زنجیره ارزش</p>	<p>۵. اولویت‌های استانی فعالیت‌های معدنی</p> <p>- فلزات آهنی: استان‌های خراسان (سنگ آهن سنگان)، کرمان (سنگ آهن گل‌گهر، جلال‌آباد)، یزد (سنگ آهن چغارت، سنگ آهن چادرملو)</p> <p>- فلزات غیرآهنی: استان‌های خراسان (فروکروم سبزوار)، آذربایجان غربی (طلای زرشوران)، اصفهان (طلای موته)، یزد (سرب و روی مهریز)، زنجان (مس سونگون)، آذربایجان شرقی (نقلین سنیت آذرشهر)</p> <p>- زغال‌سنگ: استان‌های یزد (طبس)، کرمان (کک‌سازی زرنند)، سمنان (زغال‌سنگ شاهرود)</p> <p>- خاک‌های صنعتی و نسوز: استان‌های چهارمحال و بختیاری (خاک صنعتی شهرکرد)</p>

<p>طرح آمایش صنعتی و معدنی (۱۳۸۷-۱۳۹۰) وزارت صنایع و معادن</p>	<p>قانون برنامه چهارم توسعه و مصوبه ضوابط ملی آمایش سرزمین</p>	<p>سند راهبرد توسعه صنعتی کشور (افق ۱۳۸۵-۱۴۰۴)</p>	<p>سند استراتژی توسعه صنعتی کشور</p>	<p>طرح آمایش سرزمین (سازمان مدیریت و برنامه ریزی)</p>
				<p>- سنگ‌های تزئینی: استان‌های مرکزی (محلات) و لرستان (الیگودرز) - سایر مواد معدنی: استان‌های خراسان (بوکسیت جاجرم)، زنجان (بر)، یزد (پتاس خور)</p>

ادامه ستون ۵ جدول ۳

۶. رده‌بندی استان‌های کشور از نظر توسعه‌یافتگی صنعتی و معدنی

۶-۱. رده‌بندی استان‌های کشور با بهره‌گیری از مدل برنامه‌ریزی چندمنظوره به روش وزن‌دهی ساده براساس شاخص‌های ذیل:

- سرمایه‌گذاری
- اشتغال
- پیشرفت فیزیکی بالای ۶۰ درصد
- ارزش افزوده بخش صنعت و معدن
- جمعیت هر استان
- مساحت زمین‌های اختصاص‌یافته

۶-۲. رتبه‌بندی استان‌ها

استان‌های توسعه‌نیافته صنعتی به ترتیب رتبه شامل: استان‌های اردبیل، لرستان، خراسان جنوبی، همدان، کرمانشاه، آذربایجان غربی، کردستان، گلستان، کهگیلویه و بویراحمد و

سیستان و بلوچستان

استان‌های کمتر توسعه‌یافته صنعتی به ترتیب رتبه شامل: آذربایجان شرقی، خراسان شمالی، گیلان، هرمزگان، خراسان رضوی، چهارمحال و بختیاری، مازندران، ایلام و فارس

استان‌های توسعه‌نیافته صنعتی به ترتیب رتبه شامل: یزد، سمنان، قزوین، مرکزی، بوشهر، اصفهان، زنجان، خوزستان، کرمان، قم و تهران

۷. نحوه توزیع تسهیلات استانی طرح

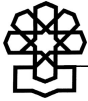
- سهم استان‌های مختلف در طرح‌های ایجاد، تکمیل طرح‌های نیمه‌تمام، بازسازی و نوسازی و سرمایه در گردش به ترتیب عبارتند از:

الف) استان‌های توسعه‌نیافته صنعتی: ۴۵، ۲۵، ۱۰ و ۲۰ درصد

ب) استان‌های کمتر توسعه‌یافته صنعتی: ۳۵، ۳۰، ۱۰ و ۲۵ درصد

ج) استان‌های توسعه‌یافته صنعتی: ۲۰، ۴۰، ۱۵ و ۲۵ درصد

۸. جهت‌گیری طرح‌های جدید آمایش صنعتی و معدنی (۱۳۸۷ - ۱۳۹۰) در استان‌های مختلف کشور

استان آذربایجان شرقی

- تعداد کل طرح : ۱۸
- تعداد گروه صنعتی و معدنی: ۷ گروه شامل صنایع نساجی و چرم، صنایع غذایی و دارویی، صنایع با فناوری پیشرفته، صنایع شیمیایی، صنایع ماشین‌سازی و خودرو، صنایع معدنی و صنایع کانی غیرفلزی.
- جهت‌گیری اصلی فعالیت‌ها در استان: صنایع شیمیایی (۴ طرح)، صنایع با فناوری پیشرفته (۳ طرح)، صنایع معدنی (۳ طرح) و صنایع ماشین‌سازی و خودرو (۳ طرح)

استان آذربایجان غربی

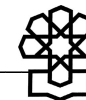
- تعداد کل طرح : ۳۳
- تعداد گروه صنعتی و معدنی: ۸ گروه شامل صنایع سلولزی، صنایع نساجی و چرم، صنایع غذایی و دارویی، صنایع با فناوری پیشرفته، صنایع شیمیایی، صنایع ماشین‌سازی و خودرو، صنایع معدنی و صنایع کانی غیرفلزی.
- جهت‌گیری اصلی فعالیت‌ها در استان: صنایع با فناوری پیشرفته (۸ طرح)، صنایع ماشین‌سازی و خودرو (۶ طرح) و صنایع شیمیایی (۵ طرح).

استان اردبیل

- تعداد کل طرح : ۳۶
- تعداد گروه صنعتی و معدنی: ۷ گروه شامل صنایع برق و الکترونیک، صنایع نساجی و چرم، صنایع غذایی و دارویی، صنایع با فناوری پیشرفته، صنایع شیمیایی، صنایع ماشین‌سازی و خودرو و صنایع کانی غیرفلزی.
- جهت‌گیری اصلی فعالیت‌ها در استان: صنایع با فناوری پیشرفته (۱۶ طرح) و صنایع شیمیایی (۸ طرح).

استان اصفهان

- تعداد کل طرح: ۶۲
- تعداد گروه صنعتی و معدنی: ۹ گروه شامل صنایع سلولزی، صنایع نساجی و چرم، صنایع ماشین‌سازی و خودرو، صنایع فلزی و ریخته‌گری، صنایع غذایی و دارویی، صنایع با فناوری پیشرفته، صنایع شیمیایی، صنایع معدنی و صنایع کانی غیرفلزی.

- جهت‌گیری اصلی فعالیت‌ها در استان: صنایع با فناوری پیشرفته (۱۵ طرح)، صنایع ماشین‌سازی و خودرو (۱۷ طرح)، صنایع شیمیایی (۹ طرح) و صنایع نساجی (۶ طرح).

- استان ایلام

- تعداد کل طرح: ۱۵
- تعداد گروه صنعتی و معدنی: ۵ گروه شامل صنایع غذایی و دارویی، صنایع شیمیایی، صنایع ماشین‌سازی و خودرو، صنایع معدنی و صنایع کانی غیرفلزی.
- جهت‌گیری اصلی فعالیت‌ها در استان: صنایع شیمیایی (۷ طرح).

- استان بوشهر

- تعداد کل طرح: ۱۹
- تعداد گروه صنعتی و معدنی: ۵ گروه شامل صنایع نساجی و چرم، صنایع فلزی و ریخته‌گری، صنایع شیمیایی، صنایع ماشین‌سازی و خودرو و صنایع کانی غیرفلزی.
- جهت‌گیری اصلی فعالیت‌ها در استان: صنایع شیمیایی (۱۰ طرح).

- استان تهران

- تعداد کل طرح: ۱۱۳
- تعداد گروه صنعتی و معدنی: ۵ گروه شامل صنایع غذایی و دارویی، صنایع با فناوری پیشرفته، صنایع شیمیایی، صنایع ماشین‌سازی و خودرو و صنایع کانی غیرفلزی.
- جهت‌گیری اصلی فعالیت‌ها در استان: صنایع با فناوری پیشرفته (۷۹ طرح) و صنایع ماشین‌سازی و خودرو (۲۴ طرح).

- استان چهارمحال و بختیاری

- تعداد کل طرح: ۹
- تعداد گروه صنعتی و معدنی: ۵ گروه شامل صنایع نساجی و چرم، صنایع غذایی و دارویی، صنایع شیمیایی، صنایع معدنی و صنایع کانی غیرفلزی.
- جهت‌گیری اصلی فعالیت‌ها در استان: صنایع نساجی (۲ طرح)، صنایع غذایی و دارویی (۲ طرح)، صنایع معدنی (۲ طرح) و صنایع کانی غیرفلزی (۲ طرح).

استان خراسان جنوبی

- تعداد کل طرح: ۱۶
- تعداد گروه صنعتی و معدنی: ۵ گروه شامل صنایع غذایی و دارویی، صنایع شیمیایی، صنایع معدنی، صنایع کانی غیرفلزی و صنایع فلزی و ریخته‌گری.
- جهت‌گیری اصلی فعالیت‌ها در استان: صنایع شیمیایی (۵ طرح) و صنایع کانی غیرفلزی (۵ طرح).

استان خراسان رضوی

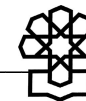
- تعداد کل طرح: ۲۸
- تعداد گروه صنعتی و معدنی: ۸ گروه شامل صنایع سلولزی، صنایع نساجی و چرم، صنایع فلزی و ریخته‌گری، صنایع با فناوری پیشرفته، صنایع شیمیایی، صنایع ماشین‌سازی و خودرو، صنایع معدنی و صنایع کانی غیرفلزی.
- جهت‌گیری اصلی فعالیت‌ها در استان: صنایع ماشین‌سازی و خودرو (۹ طرح)، صنایع شیمیایی (۶ طرح)، صنایع با فناوری پیشرفته (۶ طرح) و صنایع معدنی (۶ طرح).

استان خراسان شمالی

- تعداد کل طرح: ۲۷
- تعداد گروه صنعتی و معدنی: ۷ گروه شامل صنایع فلزی و ریخته‌گری، صنایع غذایی و دارویی، صنایع با فناوری پیشرفته، صنایع شیمیایی، صنایع ماشین‌سازی و خودرو، صنایع معدنی و صنایع کانی غیرفلزی.
- جهت‌گیری اصلی فعالیت‌ها در استان: صنایع غذایی و دارویی (۹ طرح) و صنایع کانی غیرفلزی (۵ طرح).

استان خوزستان

- تعداد کل طرح: ۵۳
- تعداد گروه صنعتی و معدنی: ۹ گروه شامل صنایع سلولزی، شیمیایی، فلزی و ریخته‌گری، صنایع نساجی و چرم، صنایع غذایی و دارویی، صنایع با فناوری پیشرفته، صنایع شیمیایی، صنایع ماشین‌سازی و خودرو، صنایع معدنی و صنایع کانی غیرفلزی.
- جهت‌گیری اصلی فعالیت‌ها در استان: صنایع شیمیایی (۳۱ طرح).

استان زنجان

- تعداد کل طرح: ۲۷
- تعداد گروه صنعتی و معدنی: ۸ گروه شامل صنایع برق و الکترونیک، نساجی و چرم، فلزی و ریخته‌گری، صنایع با فناوری پیشرفته، صنایع شیمیایی، ماشین‌سازی و خودرو، صنایع معدنی و صنایع کانی غیرفلزی.
- جهت‌گیری اصلی فعالیت‌ها در استان: صنایع کانی غیرفلزی (۶ طرح)، صنایع با فناوری پیشرفته (۵ طرح) و صنایع معدنی (۵ طرح).

استان سمنان

- تعداد کل طرح: ۲۲
- تعداد گروه صنعتی و معدنی: ۸ گروه شامل صنایع نساجی و چرم، صنایع غذایی و دارویی، صنایع با فناوری پیشرفته، صنایع شیمیایی، صنایع ماشین‌سازی و خودرو، صنایع معدنی و صنایع کانی غیرفلزی و صنایع سلولزی.
- جهت‌گیری اصلی فعالیت‌ها در استان: صنایع با فناوری پیشرفته (۴ طرح)، صنایع ماشین‌سازی و خودرو (۳ طرح)، صنایع معدنی (۴ طرح) و صنایع کانی غیرفلزی (۳ طرح).

استان سیستان و بلوچستان

- تعداد کل طرح: ۳۴
- تعداد گروه صنعتی و معدنی: ۹ گروه شامل صنایع برق و الکترونیک، سلولزی، نساجی و چرم، فلزی و ریخته‌گری، صنایع غذایی و دارویی، صنایع شیمیایی، صنایع ماشین‌سازی و خودرو، صنایع معدنی و صنایع کانی غیرفلزی.
- جهت‌گیری اصلی فعالیت‌ها در استان: صنایع غذایی و دارویی (۱۰ طرح)، صنایع فلزی و ریخته‌گری (۴ طرح) و صنایع کانی و غیرفلزی (۵ طرح).

استان فارس

- تعداد کل طرح: ۴۰
- تعداد گروه صنعتی و معدنی: ۹ گروه شامل صنایع سلولزی، نساجی و چرم، فلزی و ریخته‌گری، صنایع غذایی و دارویی، صنایع با فناوری پیشرفته، صنایع شیمیایی، صنایع ماشین‌سازی و خودرو، صنایع معدنی و صنایع کانی غیرفلزی.

- جهت‌گیری اصلی فعالیت‌ها در استان: صنایع شیمیایی (۱۳ طرح)، صنایع ماشین‌سازی و خودرو (۷ طرح) و صنایع نساجی و چرم (۵ طرح).

- استان قزوین

- تعداد کل طرح: ۳۷
- تعداد گروه صنعتی و معدنی: ۸ گروه شامل صنایع برق و الکترونیک، نساجی و چرم، فلزی و ریخته‌گری، صنایع غذایی و دارویی، صنایع با فناوری پیشرفته، صنایع شیمیایی، صنایع ماشین‌سازی و خودرو و صنایع کانی غیرفلزی.
- جهت‌گیری اصلی فعالیت‌ها در استان: صنایع با فناوری پیشرفته (۱۴ طرح)، صنایع شیمیایی (۹ طرح)، صنایع ماشین‌سازی و خودرو (۶ طرح).

- استان قم

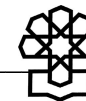
- تعداد کل طرح: ۲۱
- تعداد گروه صنعتی و معدنی: ۷ گروه شامل صنایع نساجی و چرم، فلزی و ریخته‌گری، صنایع با فناوری پیشرفته، صنایع شیمیایی، صنایع ماشین‌سازی و خودرو، صنایع معدنی و صنایع کانی غیرفلزی.
- جهت‌گیری اصلی فعالیت‌ها در استان: صنایع ماشین‌سازی و خودرو (۵ طرح) و صنایع فلزی و ریخته‌گری (۵ طرح).

- استان کردستان

- تعداد کل طرح: ۱۸
- تعداد گروه صنعتی و معدنی: ۸ گروه شامل صنایع سلولزی، نساجی و چرم، صنایع غذایی و دارویی، صنایع با فناوری پیشرفته، صنایع شیمیایی، صنایع ماشین‌سازی و خودرو، صنایع معدنی و صنایع کانی غیرفلزی.
- جهت‌گیری اصلی فعالیت‌ها در استان: صنایع با فناوری پیشرفته (۴ طرح) و صنایع شیمیایی (۳ طرح).

- استان کرمان

- تعداد کل طرح: ۳۶

- تعداد گروه صنعتی و معدنی: ۱۰ گروه شامل صنایع برق و الکترونیک، صنایع سلولزی، نساجی و چرم، فلزی و ریخته‌گری، صنایع غذایی و دارویی، صنایع با فناوری پیشرفته، صنایع شیمیایی، صنایع ماشین‌سازی و خودرو، صنایع معدنی و صنایع کانی غیرفلزی.
- جهت‌گیری اصلی فعالیت‌ها در استان: صنایع کانی غیرفلزی (۷ طرح)، صنایع فلزی و ریخته‌گری (۶ طرح) و صنایع معدنی (۶ طرح).

استان کرمانشاه

- تعداد کل طرح: ۲۲
- تعداد گروه صنعتی و معدنی: ۷ گروه شامل صنایع نساجی و چرم، فلزی و ریخته‌گری، صنایع غذایی و دارویی، صنایع شیمیایی، صنایع ماشین‌سازی و خودرو، صنایع معدنی و صنایع کانی غیرفلزی.
- جهت‌گیری اصلی فعالیت‌ها در استان: صنایع شیمیایی (۱۰ طرح).

استان کهگیلویه و بویراحمد

- تعداد کل طرح: ۱۵
- تعداد گروه صنعتی و معدنی: ۵ گروه شامل صنایع غذایی و دارویی، صنایع شیمیایی، صنایع ماشین‌سازی و خودرو، صنایع معدنی و صنایع کانی غیرفلزی.
- جهت‌گیری اصلی فعالیت‌ها در استان: صنایع شیمیایی (۶ طرح)، صنایع ماشین‌سازی و خودرو (۴ طرح).

استان گلستان

- تعداد کل طرح: ۳۲
- تعداد گروه صنعتی و معدنی: ۸ گروه شامل صنایع برق و الکترونیک، صنایع سلولزی، نساجی و چرم، صنایع غذایی و دارویی، صنایع با فناوری پیشرفته، صنایع شیمیایی، صنایع ماشین‌سازی و خودرو و صنایع معدنی.
- جهت‌گیری اصلی فعالیت‌ها در استان: صنایع با فناوری پیشرفته (۱۰ طرح)، صنایع شیمیایی (۱۰ طرح).

استان گیلان

- تعداد کل طرح: ۶۲
- تعداد گروه صنعتی و معدنی: ۹ گروه شامل صنایع برق و الکترونیک، صنایع سلولزی، نساجی و چرم، صنایع فلزی و ریخته‌گری، صنایع غذایی و دارویی، صنایع با فناوری

پیشرفته، صنایع شیمیایی، صنایع ماشین‌سازی و خودرو و صنایع کانی غیرفلزی.

- جهت‌گیری اصلی فعالیت‌ها در استان: صنایع با فناوری پیشرفته (۱۸ طرح)، صنایع شیمیایی (۱۴ طرح)، صنایع غذایی و دارویی (۹ طرح).

استان لرستان

- تعداد کل طرح: ۳۴

• تعداد گروه صنعتی و معدنی: ۹ گروه شامل صنایع سلولزی، نساجی و چرم، فلزی و ریخته‌گری، صنایع غذایی و دارویی، صنایع با فناوری پیشرفته، صنایع شیمیایی، صنایع ماشین‌سازی و خودرو، صنایع کانی غیرفلزی.

- جهت‌گیری اصلی فعالیت‌ها در استان: صنایع غذایی و دارویی (۱۱ طرح)، صنایع شیمیایی (۷ طرح)، صنایع کانی غیرفلزی (۵ طرح).

استان مازندران

- تعداد کل طرح: ۳۶

• تعداد گروه صنعتی و معدنی: ۹ گروه شامل صنایع سلولزی، نساجی و چرم، فلزی و ریخته‌گری، صنایع غذایی و دارویی، صنایع با فناوری پیشرفته، صنایع شیمیایی، صنایع ماشین‌سازی و خودرو، صنایع معدنی و صنایع کانی غیرفلزی.

- جهت‌گیری اصلی فعالیت‌ها در استان: صنایع با فناوری پیشرفته (۶ طرح)، صنایع غذایی و دارویی (۷ طرح)، صنایع ماشین‌سازی و خودرو (۵ طرح)، صنایع نساجی و چرم (۵ طرح).

استان مرکزی

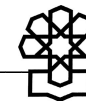
- تعداد کل طرح: ۳۹

• تعداد گروه صنعتی و معدنی: ۸ گروه شامل صنایع برق و الکترونیک، صنایع سلولزی، صنایع فلزی و ریخته‌گری، صنایع با فناوری پیشرفته، صنایع شیمیایی، صنایع ماشین‌سازی و خودرو، صنایع معدنی و صنایع کانی غیرفلزی.

- جهت‌گیری اصلی فعالیت‌ها در استان: صنایع شیمیایی (۱۶ طرح)، صنایع ماشین‌سازی و خودرو (۶ طرح)، صنایع با فناوری پیشرفته (۵ طرح) و صنایع فلزی و ریخته‌گری (۵ طرح).

استان هرمزگان

- تعداد کل طرح: ۶

- تعداد گروه صنعتی و معدنی: ۴ گروه شامل صنایع فلزی و ریخته‌گری، صنایع ماشین‌سازی و خودرو، صنایع معدنی و صنایع کانی غیرفلزی.
- جهت‌گیری اصلی فعالیت‌ها در استان: صنایع فلزی و ریخته‌گری (۲ طرح)، صنایع معدنی (۲ طرح).

استان همدان

- تعداد کل طرح: ۲۸
- تعداد گروه صنعتی و معدنی: ۵ گروه شامل صنایع غذایی و دارویی، صنایع با فناوری پیشرفته، صنایع شیمیایی، صنایع معدنی و صنایع کانی غیرفلزی.
- جهت‌گیری اصلی فعالیت‌ها در استان: صنایع با فناوری پیشرفته (۱۰ طرح)، صنایع شیمیایی (۹ طرح).

استان یزد

- تعداد کل طرح: ۱۵
- تعداد گروه صنعتی و معدنی: ۶ گروه شامل صنایع نساجی و چرم، صنایع فلزی و ریخته‌گری، صنایع با فناوری پیشرفته، صنایع شیمیایی، صنایع معدنی و صنایع کانی غیرفلزی.
- جهت‌گیری اصلی فعالیت‌ها در استان: صنایع با فناوری پیشرفته (۴ طرح)، صنایع فلزی و ریخته‌گری (۴ طرح).

ارزیابی و تحلیل مقایسه‌ای طرح آمایش صنعتی و معدنی (۱۳۸۷-۱۳۹۰)

طرح آمایش صنعتی و معدنی وزارت صنایع و معادن هر چند به ۸۰۰ طرح صنعتی و معدنی معروف شده اما در عمل و در زمان تهیه این گزارش مشتمل بر ۹۶۳ طرح است که به ۴۸۹ نوع طرح تقسیم‌بندی شده است. مجموعه سرمایه‌گذاری مورد نیاز برای اجرای ۴۸۰ نوع از این طرح‌ها (۹ عنوان طرح باقیمانده به دلیل عدم برآورد اعتبارات سرمایه‌گذاری مورد محاسبه قرار نگرفت) بدون احتساب طرح تولید آلومینیوم (در استان فارس بدون برآورد ظرفیت و حجم سرمایه‌گذاری)، توسعه ذوب آهن اصفهان (با ظرفیت ۶ میلیون تن)، فولاد آلیاژی - پرایاژ (با ظرفیت ۱۰۰ هزار تن در استان آذربایجان شرقی) و فولاد خام (به ظرفیت ۱۰ میلیون تن در استان هرمزگان بدون برآورد حجم سرمایه‌گذاری) به طور تقریبی معادل ۲۳۶۵۴۴ میلیارد ریال برآورد می‌شود که براساس نرخ تسعیر دلار معادل ۱۰,۰۰۰ ریال این رقم معادل تقریبی ۲۳/۶ میلیارد دلار خواهد شد. بنابراین به نظر می‌رسد در مجموع به منظور اجرای تمامی ۴۸۹ نوع طرح آمایش صنعتی و معدنی با احتساب اعتبارات سرمایه‌ای طرح‌های محاسبه نشده فوق‌الذکر تقریباً به ۲۵ میلیارد دلار اعتبارات سرمایه‌گذاری نیاز هست که می‌باید بخشی به عنوان آورده سرمایه‌گذار (بخش خصوصی و غیردولتی) و قسمت اعظم آن باید در قالب تسهیلات و وام تأمین شود.

مقایسه طرح آمایش صنعتی و معدنی وزارت صنایع و معادن با طرح ملی آمایش سرزمین (سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی) با توجه به نحوه توزیع طرح‌ها بین ۳۰ استان کشور نشان‌دهنده این است که طرح آمایش صنعتی و معدنی از انطباق و سازگاری زیادی با ضوابط و قواعد آمایش سرزمین برخوردار نبوده و این سازگاری بیشتر در مکان‌یابی صنایع با فناوری پیشرفته (به صورت ناقص) و صنایع انرژی‌بر مشاهده می‌شود. وزارت صنایع و معادن معتقد است که اسناد طرح ملی آمایش سرزمین به طور رسمی هنوز ابلاغ نشده است تا وزارتخانه ملزم به رعایت موازین آن باشد، با این وجود وزارتخانه از طریق منابع غیررسمی توانست به برخی از اسناد طرح آمایش سرزمین دست‌یابد و در طرح آمایش صنعتی و معدنی ملحوظ نماید. البته این ادعای وزارت صنایع و معادن با توجه به تأکید و صراحت قانون برنامه چهارم توسعه مبنی بر مکلف بودن دولت به اجرای سند ملی آمایش سرزمین نمی‌تواند چندان قانع‌کننده باشد. علاوه بر این پیش‌تر جهت‌گیری‌های اصلی طرح آمایش سرزمین در مصوبه هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۳/۸/۶ بنا به پیشنهاد شماره ۱۰۱/۱۳۴۱۰۸ مورخ ۱۳۸۳/۷/۲۵ سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور با عنوان «ضوابط ملی آمایش سرزمین» در قالب ۱۵ ماده به تصویب رسید که این امر را می‌توان به منزله ابلاغ سند ملی آمایش سرزمین قلمداد کرد. اصولاً در طرح آمایش صنعتی و معدنی تمامی

گروه‌های صنعتی و معدنی اعم از صنایع شیمیایی، ماشین‌سازی و خودرو، فلزات اساسی (فولاد، آلومینیوم و ...) صنایع با فناوری پیشرفته، کانی غیرفلزی، نساجی و صنایع غذایی در اکثر استان‌ها به‌طور گسترده توزیع شده‌اند. به‌عنوان نمونه کمتر استانی را می‌توان یافت که صنایع شیمیایی یا صنایع با فناوری پیشرفته در آن مکان‌یابی نشده باشد.

از نکات بارز طرح ملی آمایش سرزمین کاهش سرمایه‌گذاری‌های صنعتی و معدنی (طرح‌های ایجاد) و به‌خصوص عدم گسترش صنایع ماشین‌سازی و خودرو در استان‌های تهران و اصفهان بود که این موضوع نه تنها در طرح مذکور مورد توجه قرار نگرفت بلکه این دو استان به‌ترتیب ۲۴ و ۱۷ طرح جدید سرمایه‌گذاری در زمینه صنایع ماشین‌سازی و خودرو را به‌خود اختصاص داده‌اند. البته لازم به ذکر است که مکان‌یابی صنایع با فناوری پیشرفته در دو استان تهران (۷۹ طرح) و اصفهان (۱۵ طرح) کاملاً منطبق بر ضوابط طرح ملی آمایش سرزمین است. از جمله نکات بسیار مهم در طرح ملی آمایش سرزمین و دیگر اسناد بالادستی مانند سند استراتژی یا راهبرد توسعه صنعتی، قانون برنامه چهارم و غیره، توسعه صنایع انرژی‌بر (متکی بر نفت و گاز) به‌خصوص گاز مانند تولید فولاد خام، آلومینیم و ... در سواحل دریای عمان و خلیج فارس (حوزه جنوب) به‌خصوص مثلث دیر - لامرد - کوشکنار است که این موضوع به نظر می‌رسد با مکان‌یابی تولید آلومینیم و فولاد در استان‌های فارس و هرمزگان در طرح آمایش صنعتی و معدنی به‌درستی دیده شد. البته ذکر این نکته لازم است که بهترین منطقه در استان فارس برای مکان‌یابی صنایع انرژی‌بر، فقط منطقه لامرد است.

وزارت صنایع و معادن در ارتباط با مکان‌یابی صنایع ماشین‌سازی و خودرو در اطراف شهرهای بزرگ به‌خصوص تهران معتقد است که این طرح‌ها، بیشتر در راستای تکمیل زنجیره تولید و تأمین نیاز صنایع خودروسازی موجود شکل گرفتند. البته این ادعای وزارت صنایع و معادن در مورد طرح‌های مرتبط با صنایع خودروسازی درست به‌نظر می‌رسد اما احتمالاً نمی‌تواند توجیه‌کننده طرح‌هایی مانند تولید انواع بذپاش، پمپ‌های بزرگ و توربین‌های آبی، تولید تیغه‌های بلدوزر، سانتریفیوژ صنایع غذایی، تجهیزات آبیاری تحت فشار و قطره‌ای، چرخ‌های صنعتی خیاطی، دستگاه‌های تصفیه آب صنعتی و خانگی، واگن قطارباری (که براساس موازین طرح آمایش سرزمین و مصوبه هیئت وزیران می‌باید در استان مرکزی مکان‌یابی می‌شد) در استان تهران باشد. با توجه به تأکید قانون برنامه چهارم توسعه و همچنین ضوابط ملی آمایش سرزمین (مصوبه هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۳/۸/۶) بر مکلف بودن دولت به اجرای سند ملی آمایش سرزمین و توسعه استان‌ها براساس جهت‌گیری‌های سند ملی آمایش سرزمین از یکسو و عدم انطباق و سازگاری کامل طرح آمایش صنعتی و معدنی با طرح ملی آمایش سرزمین از سوی دیگر می‌توان

نتیجه گرفت که طرح آمایش صنعتی و معدنی با قانون برنامه چهارم توسعه و ضوابط ملی آمایش سرزمین نیز سازگاری زیادی ندارد.

تأکید عمده سند استراتژی توسعه صنعتی کشور، توجه به اقتصاد بازار، جذب سرمایه‌های خارجی، ادغام در صنعت جهانی و دستیابی به بازارهای صادراتی، توسعه فناوری‌های پیشرفته و با ارزش افزوده بالا، تکمیل زنجیره ارزش افزوده، رشد و توسعه صنایع انرژی‌بر با تکیه بر مصرف گاز و ... بود که عملاً با توجه به تغییر دولت و حاکم شدن رویکرد توسعه متوازن و عدالت محور، سند استراتژی طی سال‌های ۱۳۸۴-۱۳۸۵ مورد بازنگری و تجدیدنظر قرار گرفت و در نهایت به‌عنوان سند راهبرد توسعه صنعتی کشور (۱۳۸۵-۱۴۰۴) در دستور کار وزارت صنایع و معادن قرار گرفت.

مقایسه طرح آمایش صنعتی و معدنی (۱۳۸۷-۱۳۹۰) با سند راهبرد توسعه صنعتی کشور (۱۳۸۵-۱۴۰۴) نشان می‌دهد که طرح آمایش صنعتی و معدنی از ابعاد اهداف کمی کاملاً ناسازگار با اهداف کمی سند راهبرد توسعه صنعتی کشور است و این امری بدیهی به‌نظر می‌رسد زیرا طرح آمایش صنعتی و معدنی یک طرح میان‌مدت و سه‌ساله است در حالی که سند راهبرد توسعه صنعتی، طرحی راهبردی و بلندمدت و بیست‌ساله بوده که اهداف کمی آن در راستای دستیابی به اهداف سند چشم‌انداز بیست‌ساله کشور تدوین و طراحی شد. اصولاً مشخص نیست که طرح میان‌مدت آمایش صنعتی و معدنی چه بخشی از طرح بیست‌ساله سند راهبرد توسعه صنعتی را تشکیل می‌دهد و جایگاه آن در این سند راهبردی بلندمدت کجاست؟

بررسی‌های صورت گرفته در این تحقیق نشان‌دهنده این است که بیشترین وجه اشتراک طرح آمایش صنعتی و معدنی با سند راهبرد توسعه صنعتی کشور در زمینه اهداف کیفی و در راستای دستیابی به رشد متعادل استان‌های کشور، استقرار صنعت در مناطق کمتر برخوردار و ایجاد توازن منطقه‌ای و توسعه عدالت‌محور است. عمده جهت‌گیری طرح آمایش صنعتی و معدنی، اهداف کیفی یعنی پرداختن به طرح‌های جدید سرمایه‌گذاری (ایجاد) در تمام استان‌های کشور متناسب با سطح توسعه‌یافتگی استان‌ها در راستای توازن منطقه‌ای و بخش ارتقای بهره‌وری سرمایه در سند راهبرد توسعه صنعتی کشور مشتمل بر محورهای اصلاح، بازسازی و نوسازی واحدهای موجود، به‌کارگیری طرح‌های توسعه و تسریع در تکمیل طرح‌های نیمه‌تمام است.

البته ذکر این نکته بسیار حائز اهمیت است که هدف کیفی ایجاد توسعه متوازن و توازن منطقه‌ای موردنظر در طرح آمایش صنعتی و معدنی با توسعه متوازی که در سند راهبرد توسعه صنعتی کشور مدنظر است کاملاً متفاوت است چون اصولاً توسعه و ایجاد توسعه متوازن مقوله‌ای کیفی و بلندمدت است که براساس سند راهبرد می‌باید ظرف مدت بیست سال صورت می‌گرفت اما

در طرح آمایش صنعتی و معدنی تصمیم بر این است که این امر در دوره زمانی میان مدت و ظرف مدت سه سال صورت گیرد. بنابراین به نظر می‌رسد نوع استنباط از توسعه متوازن در سند راهبرد و طرح آمایش صنعتی و معدنی متفاوت بوده و در تعارض با یکدیگر است.

ارزیابی و تحلیل اقتصادی طرح آمایش صنعتی و معدنی وزارت صنایع و معادن تداعی‌کننده این امر است که ریشه تئوریک این طرح بیشتر به نظریه رشد متعادل یا متوازن برمی‌گردد. این نظریه در اوایل دهه ۱۹۵۰ میلادی توسط لوئیس نورکس^۱ و پرفسور پل روزن اشتاین - رودن^۲ مطرح شد و عمده تأکیدشان بر انجام سرمایه‌گذاری وسیع و همزمان در بخش‌های متعدد و مختلف اقتصادی بود که به نظریه «فشار بزرگ»^۳ معروف شد.

این در حالی است که به نظر می‌رسد در کشورهای در حال توسعه به دلیل کمبود سرمایه و فقدان کارفرمایان اقتصادی، نظریه پرفسور هیرشمن^۴ مبنی بر اجرای طرح‌های استراتژیک و صنایع پیشرو^۵ به جای اجرا و گستراندن طرح‌های مختلف، کاربرد بیشتری دارد.

گفتنی است که ایجاد توسعه متوازن و تعادل منطقه‌ای در کشور امری کاملاً پسندیده و قابل قبول است اما پذیرش این موضوع به منزله انجام سرمایه‌گذاری وسیع و همزمان و گسترش گروه‌های صنعتی و معدنی طی دوره زمانی کوتاه در همه مناطق نیست بلکه اصولاً «توسعه»^۶ و به خصوص توسعه متوازن مقوله‌ای کیفی و بلندمدت بوده و دستیابی به آن نیازمند بسترسازی و ایجاد زیرساخت در بلندمدت است.

جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

طرح آمایش صنعتی و معدنی (۱۳۸۷-۱۳۹۰) وزارت صنایع و معادن (در زمان تهیه این گزارش) شامل ۹۶۳ طرح و ۴۸۹ نوع طرح است. برآورد مجموع اعتبارات سرمایه‌گذاری مورد نیاز به منظور اجرای این طرح براساس نرخ تسعیر دلار معادل ۱۰,۰۰۰ ریال، تقریباً ۲۵ میلیارد دلار خواهد بود که می‌باید بخشی به عنوان آورده سرمایه‌گذار (بخش خصوصی و غیردولتی) و قسمت اعظم آن حداقل معادل ۸۰ درصد آن (حدود ۲۰ میلیارد دلار) باید در قالب تسهیلات و وام بانکی تأمین شود. جهت‌گیری‌های عمده طرح آمایش سرزمین (سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی)، کاهش سرمایه‌گذاری‌های صنعتی و معدنی (کاربر) در استان‌های تهران و اصفهان، توسعه فناوری‌های

1. P. Nurkse

2. Paul N. Rosenstein – Rodan

3. Big Push

4. A. Hirschman

۵. صنایع پیشرو صنایعی هستند که با توجه به زنجیره تولید دارای پیوند پیشین و پسین بیشتری می‌باشند.

6. Development

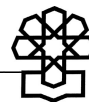
نوین در شهرهای بزرگ، توسعه صنایع انرژی بر در سواحل دریای عمان و خلیج فارس (حوزه جنوب)، جذب سرمایه‌های خارجی و مشارکت با شرکت‌های معتبر جهانی و توسعه صنایع شیمیایی و پتروشیمی، صنایع متالورژی، صنایع پشتیبان حمل و نقل، صنایع الکترونیک، صنایع کانی غیرفلزی و مکان‌یابی درست و منطقی این صنایع است.

مقایسه طرح آمایش صنعتی و معدنی با طرح ملی آمایش سرزمین نشان‌دهنده این است که طرح آمایش صنعتی و معدنی از انطباق و سازگاری زیادی با قواعد آمایش سرزمین برخوردار نبوده و این سازگاری بیشتر در مکان‌یابی صنایع با فناوری پیشرفته (به صورت ناقص) و صنایع انرژی بر قابل مشاهده است. توزیع گسترده همه گروه‌های صنعتی و معدنی در همه استان‌های کشور فاقد توجیه اقتصادی و در تضاد با اصل مزیت نسبی و کمیابی منابع است. به عنوان نمونه صنایع شیمیایی و صنایع با فناوری پیشرفته در اکثر استان‌ها مکان‌یابی شده است.

از نکات بارز طرح ملی آمایش سرزمین به منظور ایجاد توازن منطقه‌ای، کاهش سرمایه‌گذاری‌های صنعتی و معدنی (طرح‌های ایجاد) و به خصوص عدم گسترش صنایع ماشین‌سازی و خودرو در استان‌های تهران و اصفهان بود که این موضوع نه تنها مورد غفلت قرار گرفت بلکه این دو استان از نظر تعداد به ترتیب با ۱۱۳ و ۶۲ طرح در رتبه‌های اول و دوم قرار دارند. به عبارت دیگر دو استان تهران و اصفهان به تنهایی حدود ۲۰ درصد از کل طرح‌های جدید صنعتی و معدنی را به خود اختصاص داده‌اند. به نظر می‌رسد مکان‌یابی اکثر این ۲۴ و ۱۷ طرح جدید سرمایه‌گذاری در زمینه صنایع ماشین‌سازی و خودرو در استان‌های تهران و اصفهان بیانگر انحراف آشکار طرح آمایش صنعتی و معدنی از اصول ایجاد توازن منطقه‌ای است.

لازم به ذکر است که هر چند مکان‌یابی صنایع با فناوری پیشرفته در دو استان تهران و اصفهان درست و منطقی است و منطبق بر قواعد طرح ملی آمایش سرزمین است اما گنجاندن حدود ۷۹ طرح با عنوان صنایع با فناوری پیشرفته فقط در استان تهران و گسترش این صنایع در اکثر استان‌ها چندان با سیاست گسترش صنایع با فناوری پیشرفته در شهرهای بزرگ و ایجاد توازن منطقه‌ای سازگار نیست.

موضوع مکان‌یابی صنایع انرژی بر (متکی بر نفت و گاز) به خصوص گاز در سواحل دریای عمان و خلیج فارس (حوزه جنوب) در طرح ملی آمایش سرزمین و دیگر اسناد بالادستی مانند سند استراتژی یا راهبرد توسعه صنعتی، قانون برنامه چهارم توسعه و غیره بسیار حائز اهمیت است که این موضوع در قالب مکان‌یابی تولید آلومینیم و فولاد در استان‌های فارس (البته فقط منطقه لامرد) و هرمزگان در طرح آمایش صنعتی و معدنی به درستی دیده شد. براساس مطالعه صورت گرفته در وزارت صنایع و معادن با عنوان طرح مکان‌یابی صنایع انرژی بر در سواحل جنوب به نظر

می‌رسد مثلث دیر - لامرد - کوشکنار می‌تواند جایگاه مناسبی برای مکان‌یابی صنایع انرژی‌بر باشد. تأکید عمده قانون برنامه چهارم توسعه و همچنین ضوابط ملی آمایش سرزمین (مصوبه هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۳/۸/۶) بر مکلف بودن دولت به اجرای سند ملی آمایش سرزمین و توسعه استان‌ها براساس جهت‌گیری‌های سند ملی آمایش سرزمین است. لذا با توجه به عدم انطباق و سازگاری کامل طرح آمایش صنعتی و معدنی با طرح آمایش سرزمین می‌توان نتیجه گرفت که این طرح با قانون برنامه چهارم توسعه و مصوبه ضوابط ملی آمایش سرزمین نیز سازگاری زیادی ندارد.

با روی کار آمدن دولت نهم و حاکم شدن رویکرد ایجاد توسعه متوازن و عدالت‌محور، سند استراتژی توسعه صنعتی کشور طی سال‌های ۱۳۸۴-۱۳۸۵ مورد بازنگری و تجدیدنظر قرار گرفت و در نهایت سند راهبرد توسعه صنعتی کشور (۱۳۸۵-۱۴۰۴) در دستور کار وزارت صنایع و معادن قرار گرفت. مقایسه طرح آمایش صنعتی و معدنی (۱۳۸۷-۱۳۹۰) با سند راهبرد توسعه صنعتی کشور نشان می‌دهد که طرح آمایش وزارت صنایع و معادن از ابعاد کمی کاملاً ناسازگار با اهداف کمی سند راهبرد توسعه صنعتی کشور است و این امری بدیهی به‌نظر می‌رسد زیرا طرح آمایش صنعتی و معدنی یک طرح میان‌مدت و ۳ ساله است در حالی که سند راهبرد توسعه صنعتی، طرحی راهبردی و بلندمدت و ۲۰ ساله بوده که اهداف کمی آن در راستای دستیابی به اهداف سند چشم‌انداز بیست‌ساله کشور تدوین و طراحی شد.

جهت‌گیری اصلی طرح آمایش صنعتی و معدنی پرداختن به طرح‌های جدید سرمایه‌گذاری (ایجاد) در تمام استان‌های کشور متناسب با سطح توسعه‌یافتگی استان‌ها در راستای توازن منطقه‌ای و بخش ارتقای بهره‌وری سرمایه مشتمل بر محورهای اصلاح، بازسازی و نوسازی واحدهای موجود، به‌کارگیری طرح‌های توسعه و تسریع در تکمیل طرح‌های نیمه‌تمام در راستای اهداف کیفی سند راهبرد توسعه صنعتی کشور است.

نکته حائز اهمیت در طرح آمایش وزارت صنایع و معادن، اقتباس اهداف کیفی ایجاد توسعه متوازن و توازن منطقه‌ای از سند راهبرد توسعه صنعتی کشور است. بدون اینکه به این نکته کلیدی توجه شود که اصولاً توسعه یا توسعه متوازن مقوله‌ای کیفی و بلندمدت است که براساس سند راهبرد می‌باید ظرف مدت ۲۰ سال صورت گیرد درحالی‌که در طرح آمایش صنعتی و معدنی تصمیم بر این است که توسعه متوازن صنعتی در دوره زمانی میان‌مدت و ظرف ۳ سال صورت گیرد.

ارزیابی و تحلیل اقتصادی طرح آمایش صنعتی و معدنی تداعی‌کننده نظریه «فشار بزرگ» پل روزن اشتاین - رودن طرفدار نظریه رشد متعادل یا متوازن است که در اوایل دهه ۱۹۵۰ میلادی مطرح شد. این در حالی است که به نظر می‌رسد در کشورهای در حال توسعه به‌دلیل کمبود

سرمایه و فقدان کارفرمایان اقتصادی، نظریه هیرشمن مبنی بر اجرای طرح‌های استراتژیک و صنایع پیشرو (به جای اجرا و گستراندن طرح‌های متعدد در مناطق مختلف) از اهمیت بیشتری برخوردار است. البته این به معنای عدم پذیرش مقوله توسعه متوازن و تعادل منطقه‌ای در کشور نیست بلکه رد تئوری انجام سرمایه‌گذاری‌های وسیع و همزمان و گسترش گروه‌های متعدد صنعتی و معدنی طی دوره زمانی کوتاه در مناطق مختلف است چون «توسعه» مقوله‌ای کیفی و بلندمدت بوده و دستیابی به آن نیازمند بسترسازی و سپری شدن مدت زمان طولانی است.

در پایان احتمالاً مهم‌ترین چالش فراروی طرح آمایش صنعتی و معدنی، موضوع قابلیت انجام این طرح ظرف مدت ۳ سال از ابعاد تأمین مالی و تأمین انرژی مصرفی (برق، گاز و ...) است. زیرا اولاً تأمین مالی حدود ۸۰ درصد کل اعتبارات مورد نیاز (۲۰ میلیارد دلار) که به‌طور متوسط سالیانه معادل ۷ میلیارد دلار برآورد می‌شود، با توجه به کاهش درآمدهای ارزی و دورنمای حساب ذخیره ارزی تأمین این حجم سرمایه‌گذاری توسط نظام بانکی کشور بعید به نظر می‌رسد. ثانیاً احتمالاً به دلیل عدم انجام هماهنگی لازم بین بخشی (وزارتخانه‌ها) به خصوص با وزارت نیرو و وزارت نفت جهت تأمین انرژی مصرفی موردنیاز طرح (برق و گاز) احتمال قابلیت انجام طرح در میان مدت کاهش می‌یابد.

منابع و مأخذ

۱. سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی، آمایش سرزمین در حوزه صنعت و معدن، مرکز ملی آمایش سرزمین، ۱۳۸۶.
۲. سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی، قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (۱۳۸۴-۱۳۸۸)، چاپ ششم، تهران، ۱۳۸۴.
۳. سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی، ضوابط ملی آمایش سرزمین، مصوبه هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۳/۸/۶.
۴. سایت طرح آمایش صنعتی و معدنی (۱۳۸۷-۱۳۹۰) وزارت صنایع و معادن، (www.aamaayesh.ir).
۵. سایت وزارت صنایع و معادن، سند استراتژی توسعه صنعتی کشور، ۱۳۸۷.
۶. مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، گزارش مروری بر مطالعات آمایش سرزمین، شماره ۸۸۲۸، بهمن ماه ۱۳۸۶.
۷. وزارت صنایع و معادن، سند راهبرد توسعه صنعتی کشور (افق ۱۳۸۵-۱۴۰۴)، معاونت برنامه‌ریزی و توسعه، ۱۳۸۶.

شماره مسلسل: ۹۴۱۲

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: ارزیابی و تحلیل طرح آمایش صنعتی و معدنی (۱۳۸۷-۱۳۹۰) وزارت صنایع و معادن

Report Title: Analysis of Industrial and Mining Processing (1387-1390)

نام دفتر: مطالعات انرژی، صنعت و معدن (گروه صنعت)

تهیه و تدوین کنندگان: علی اصغر اژدری و محمدرضا فارسیان

ناظر علمی: محمدرضا معادی رودسری

مقتضی: محمدرضا سجادیان

ویراستار تخصصی: —

ویراستار ادبی: —

واژه‌های کلیدی و معادل انگلیسی آنها:

۱. آمایش (Processing)

۲. صنعت و معدن (Industrial and Mining)

تاریخ انتشار: ۱۳۸۷/۱۰/۱۱